

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет – Економіки бізнесу і контролю
Кафедра – Цифрових технологій фінансових операцій
Ступінь вищої освіти – другий (магістр)
Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма – «Діджитал-облік і контроль»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: «Організація і методика обліку та контролю доходів, витрат і фінансових результатів діяльності в умовах розвитку цифрових технологій (на прикладі ДП «Куліндорівський КХП» державного агентства резерву України)»

ШИФР КРМ.ЦТФО.1.941-03.1.1

Здобувач(ка): _____ Андрійчук Б. Я.

Керівники: _____ д.е.н., проф. Лагодієнко Н.В.

_____ к.е.н., ст.викл. Зеленьак В.В.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від "12" грудня 2023 р., протокол № 7.

Завідувач кафедри

цифрових технологій фінансових операцій _____ Галина ТКАЧУК

Одеса – 2023 р.

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ
І МЕНЕДЖМЕНТУ ім. Г.Е. Вейнштейна

Факультет – Економіки бізнесу і контролю
Кафедра – Цифрових технологій фінансових операцій
Ступінь вищої освіти – другий (магістр)
Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма – «Діджитал-облік і контроль»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри
цифрових технологій фінансових операцій

« ____ » _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

здобувача

Андрійчука Богдана Ярославовича

-
1. Тема роботи: ***«Організація і методика обліку та контролю доходів, витрат і фінансових результатів діяльності в умовах розвитку цифрових технологій (на прикладі ДП «Куліндорівський КХП» державного агентства резерву України)»***

Затверджена наказом від 08 грудня 2022 р. наказ № 941-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи ***8 грудня 2023 р.***
3. Вихідні дані до роботи: ***Звітні дані про діяльність підприємства за 2020-2021р.р.***

-
4. Зміст кваліфікаційної роботи магістра: ***Організація і методика та обліку доходів, витрат і фінансових результатів. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства за 2020-2021 роки. Методи покращення обліку та контролю доходів, витрат і фінансових результатів за допомогою цифрових технологій. Висновки та пропозиції.***

-
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання **14 серпня 2023 р.**

Керівники: _____ д.е.н., проф. Лагодієнко Н.В.

_____ к.е.н., ст.викл. Зеленьак В.В.

Завдання прийняв до виконання _____ Андрійчук Б. Я.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	14.08.23 - 20.09.23	
2. <i>Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства</i>	21.09.23 - 21.10.23	
3. <i>Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та</i>	22.10.23 - 12.11.23	
4. <i>Практичні аспекти організації й методики аудиту за напрямом кваліфікаційної роботи</i>	13.11.23 - 28.11.23	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	29.11.23 - 8.12.23	

Здобувач-магістр _____ Андрійчук Б.Я.

Керівники: _____ д.е.н., проф. Лагодієнко Н.В.

_____ к.е.н., ст.викл. Зеленьак В.В.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-магістр _____ Андрійчук Б.Я.

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: «Організація і методика обліку та контролю доходів, витрат і фінансових результатів діяльності в умовах розвитку цифрових технологій (на прикладі ДП «Куліндорівський КХП» державного агентства резерву України)».

Мета даної кваліфікаційної роботи полягає у проведенні аналізу економічної літератури з питань економічної сутності, складу, класифікації, методології обліку та контролю доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємства. Основний акцент роботи робиться на вдосконаленні цих процесів відповідно до законодавства України, включаючи "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні", Національні П(с)БО та інші нормативно-правові документи, які регулюють бухгалтерський облік. Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів.

У першому розділі досліджено економічну сутність обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності.

Другий розділ присвячений фінансово-економічному аналізу діяльності ДП «Куліндорівський КХП» за досліджуваний період.

Третій розділ розглядає особливості та спектр можливостей впровадження цифрових технологій у роботу підприємства, також розглядується конкретний приклад програмного забезпечення.

У завершальній частині кваліфікаційної роботи формуються висновки та пропозиції щодо удосконалення організації та методики обліку та контролю доходів, витрат та фінансових результатів діяльності ДП «Куліндорівський КХП» та впровадження інформаційних технологій.

Кваліфікаційна робота містить:

- текстової частини – 90 с.;
- таблиць – 12;
- рисунків – 19.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
1. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ТА ОБЛІКУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ	8
1.1 Економічний зміст обліку доходів, витрат і фінансових результатів..	8
1.2 Сутність доходів і витрат, фінансових результатів та їх оцінка.....	15
1.3 Організація обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності	30
2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ДП «КУЛІНДОРІВСЬКОГО КХП» ДЕРЖАВНОГО АГЕНСТВА РЕЗЕРВУ УКРАЇНИ	37
2.1 Техніко-економічна характеристика ДП «Куліндорівський КХП» державного резерву агентства України.....	37
2.2 Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.....	43
3. МЕТОДИ ПОКРАЩЕННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ДОХОДІВ, ВИТРАТ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	50
3.1 Теоретичні аспекти використання цифрових технологій	50
3.2 Цифрові рішення. Аналіз, переваги та ризики	57
3.2.1 Хмарне бухгалтерське програмне забезпечення.....	60
3.2.2 Мобільні технології.....	64
3.2.3 Машинне навчання (Machine Learning).....	66
3.3 Засоби для застосування цифрових технологій в обліку та контролі доходів, витрат і фінансових результатів на підприємстві.....	69
3.3.1 Хмарна бухгалтерська програма BookKeeper	69
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	82
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	85

ВСТУП

Актуальність теми. У ринковій економіці підприємства прагнуть до отримання максимального прибутку. Прибуток є основним джерелом фінансування розвитку підприємства, модернізації виробництва, підвищення соціальних стандартів. Для збільшення прибутку необхідно зменшувати витрати. Витрати є економічною категорією, яка характеризує ефективність використання ресурсів виробництва, визначає рентабельність діяльності підприємства.

Формуванню фінансових результатів підприємств передують облікова робота. Від якості облікової роботи залежить достовірність та об'єктивність обліково-аналітичної інформації, яка необхідна для прийняття управлінських рішень.

Актуальність теми дослідження обумовлена необхідністю вдосконалення методології бухгалтерського обліку доходів, витрат та фінансових результатів. Це дозволить підвищити достовірність та об'єктивність облікової інформації, а також її відповідність інформаційним запитам користувачів бухгалтерської звітності.

Мета і задачі дослідження. Метою обліку доходів, витрат та формування фінансових результатів є достовірне та своєчасне відображення в грошовому виразі фактичних доходів і витрат звітного періоду. Це дозволяє контролювати раціональне та економічне використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів суб'єкта підприємництва.

Завданнями обліку доходів, витрат, фінансових результатів в певній обліково-аналітичній системі є:

- описати порядок документування операцій, синтетичного і аналітичного обліку доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємств;
- розглянути методи і провести аналіз доходів, витрат, фінансових результатів діяльності підприємства;

– виклад особливостей організації та методики обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності ДП «Куліндорівський КХП»;

– пошук засобів інформаційних технологій що покращать результати діяльності ДП «Куліндорівський КХП».

Об'єктом дослідження державне підприємство «Куліндорівський комбінат хлібопродуктів» державного агентства резерву України».

Предметом дослідження є організація та методика ведення обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємства.

Методи дослідження. Методологічну та теоретичну основу дипломної роботи склали законодавчі й нормативні документи з питань бухгалтерського обліку й контролю доходів, витрат та фінансових результатів, наукові доробки вітчизняних і зарубіжних вчених з цих питань, періодичні видання з питань економіки, фінансів, бухгалтерського обліку й аудиту. Також була використана фінансова звітність та документи первинного, аналітичного і синтетичного обліку ДП «Куліндорівський КХП».

1. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ТА ОБЛІКУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

1.1 Економічний зміст обліку доходів, витрат і фінансових результатів

Ефективне функціонування будь-якого суб'єкта господарювання визначається великою мірою нормативно-правовою базою, яка належним чином регулює юридичні та економічні відносини підприємства з державою, іншими підприємствами, колективом працівників тощо. Таким чином, однією з ключових аспектів стає аналіз нормативно-правової бази, що охоплює область обліку та контролю над фінансовими результатами господарської діяльності підприємства. Ця правова інформація включає в себе законодавчі акти вищого рівня, такі як закони України, які регулюють діяльність підприємств у сфері фінансів, господарства та працевлаштування.

Нормативне регулювання обліку та контролю представляє собою сукупність законодавчих актів найвищих гілок влади у країні, Міністерства фінансів України, інших міністерств та відомств, а також внутрішніх нормативних документів конкретного підприємства. Цей комплекс документів сприяє ефективному функціонуванню та розвитку бухгалтерського обліку, складанню фінансової звітності та здійсненню економічного контролю в Україні. До основних видів нормативно-правового забезпечення обліку та контролю витрат і доходів підприємств входять:

Податковий Кодекс України, Бюджетний Кодекс України, Цивільний Кодекс України, Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, „Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні”, „Про аудиторську діяльність”, „Про державну фінансову інспекцію України”, Наказ про облікову політику підприємства, Укази Президента України; постанови і рішення Кабінету Міністрів України; накази, постанови, розпорядження, листи, роз'яснення міністерств та відомств; П(С)БО 9 „Запаси” в частині забезпечення списання запасів на витрати виробництва, П(С)БО 15 „Дохід”, П(С)БО 16 „Витрати», П(С)БО 18 „Будівельні контракти”,

П(С)БО 30 „Біологічні активи”; П(С)БО 31 „Фінансові витрати”, проте підприємства, які розмістили цінні папери на фондовому ринку і зобов’язані публічно представляти свою річну фінансову звітність – М(С)ФЗ 2 „Запаси”, М(С)ФЗ 9 „Витрати на дослідження і розробки”, М(С)ФЗ 11 „Будівельні контракти”, М(С)ФЗ 18 „Дохід”, М(С)ФЗ 23 „Витрати позики”; графіки документообігу, графіки виконання обліково-звітних та контрольно-ревізійних робіт.

Своєрідною є класифікація нормативних документів В.М. Пархоменка. Він поділяє акти нормативно-правового забезпечення за місцем і роллю в реформуванні та регулюванні бухгалтерського обліку на такі групи [13]:

- Закони України як нормативно-правові акти вищої юридичної сили;
- акти вищого органу в системі органів виконавчої влади (постанови Кабінету Міністрів України);
- Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, інші нормативно-правові документи з бухгалтерського обліку та фінансової звітності, які затверджує Міністерство фінансів України, що є основним органом центральної виконавчої влади з питань регулювання бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні;
- нормативно-правові акти (інструкції, положення, вказівки) й методичні рекомендації, які розробляються і затверджуються Міністерством фінансів України та іншими органами на підставі П(С)БО із врахуванням специфіки й наявних потреб відповідних видів економічної діяльності;
- рішення (накази, розпорядження) щодо організації бухгалтерського обліку і застосування конкретної облікової політики, які ухвалюються керівником підприємства на основі документів вищого порядку, що подана у попередніх чотирьох групах документів цього забезпечення [13].

Згідно МСБО 18 «Дохід» дохід – це валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб’єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників власного капіталу [14].

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) виступають обґрунтованим інструментом щодо зростання зрозумілості інформації, формують оцінку активів та зобов'язань, підвалини визнання доходів і витрат, що дозволяє усвідомити та запобігти підприємством очікуваних ризиків, зіставляти ефективність господарювання за попередні звітні періоди з метою оцінки фінансового потенціалу та розробки управлінських рішень [15].

Національна система обліку доходів і витрат операційної діяльності в Україні активно розвивається, визначаючи себе як динамічну структуру, що об'єднує різні підсистеми на різних рівнях ієрархії. Кожен рівень нормативно-правового регулювання включає в себе низку нормативних актів, спрямованих на забезпечення взаємодії та гармонійного функціонування бухгалтерських процесів на національному рівні.

Система обліку і контролю діяльності підприємства ґрунтується на нормативно-правовій основі, методичних рекомендаціях та інструкціях. Зокрема, аналіз та огляд нормативної бази, яка включає в себе нормативні документи з обліку, аналізу та контролю, що наведені в Таблиці. 1.1.

Таблиця 1.1 - Нормативні документи, які пов'язані з питаннями обліку, аналізу та контролю витрат і доходів підприємства

№ по р.	Документ	Короткий зміст	Використання в контрольно-ревізійному процесі
1	2	3	4
1	Конституція України прийнята Верховною Радою України від 28.06.96 № 254к/96-ВР	Основний закон України	Загальні положення, що встановлюють правові засади та регулюють діяльність підприємства
2	Податковий кодекс України прийнятий ВР від 02.12.2010 № 2755-5	Містить перелік податків та зборів, їх платники	Перевірка правильності обчислення доходів та витрат у грошовій, матеріальній та нематеріальній

Продовження таблиці 1.1.

3	Господарський кодекс України Затверджений постановою Верховної Ради України від 16.01.2003 р. № 436-4	Встановлює правові основи господарської діяльності відповідно до сільськогосподарських підприємств	Забезпечення зростання ефективності підприємства та соціальну активність
4	Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні. Закон України прийнятий Верховною Радою України від 26.01.1993 №12939-12	Фінансовий контроль проводиться враховуючи правові та організаційні засади здійснення, порядок здійснення податкового контролю та відповідальність за недотримання законодавства	Організація проведення фінансового контролю, який є необхідним на даний час
5	Про оплату праці. Закон України затверджений постановою Верховної Ради України від 24.03.1995 № 108/95-ВР	Визначає нормативні засади оплати праці та регулювання її оплати, для забезпечення основних функцій заробітної плати	Проведення обліку та контролю за дотриманням законодавчих положень з оплати праці
6	Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України прийнятий Верховною Радою України від 16.07.99 р. №996-14	Демонструє основні принципи, організацію бухгалтерського обліку та фінансової звітності, перелік затверджених документів бухгалтерського обліку	Встановлює чи відповідає господарська діяльність чинному законодавству
7	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності”	Показує формування та зміст звіту про фінансові результати, вказуючи умови для розкриття змісту статей	Визнання доходів та витрат, контроль за правильним відображенням їх у вказаному звіті
8	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 „Запаси” від 28.10.1999 р.	У бухгалтерському обліку формує інформацію про витрати підприємства та внесення даних у фінансову звітність	Потрібне для створення засад організації проведення операцій в обліку з запасами підприємства

Продовження таблиці 1.1.

9	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 „Дохід” від 29.11. 1999 р. №290	Відображення методології формування доходів та їх відображення в бухгалтерському обліку та складання на їх основі фінансової звітності	Створення засад для організації обліку доходів підприємства
10	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 „Витрати” від 28.10.1998 р. №1706	Принципи формування інформації що стосується витрат та внесення їх в фінансову звітність	Створення принципів організації проведення операцій з витратами
11	Інструкція „Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій” затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. №291	Несе інформацію про наявність та рух активів, капіталу та зобов’язань, демонструє порядок ведення бухгалтерських проведень використовуючи метод подвійного запису	Для полегшення проведення організації бухгалтерського обліку
12	Про затвердження типових форм первинного обліку Наказ міністерства статистики України від 29.12.1995 №352	Зображення типових форм, які використовують в первинному обліку	Використовується для правильного заповнення документів, які відображають витрати та доходи виробництва

Окрім законодавчих актів та нормативної бази, що стосуються предмета дослідження, в процесі написання даної дипломної роботи було проведено аналіз теоретичної літератури з питань обліку та контролю витрат. Автори різних джерел, які були досліджені, розглядають економічну сутність витрат, а також порядок їх обліку та контролю, подаючи різноманітні трактування цих аспектів (див. табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Економічна сутність витрат, порядку їх обліку та контролю

Автори та праці	Трактування економічної сутності обліку та контролю витрат
Бутинець Ф.Ф. «Бухгалтерський фінансовий облік»	Основна увага в працях приділяється вивченню економічного змісту витратних рахунків і методологічного ведення обліку витрат з врахуванням вимог національних стандартів
Ткаченко Н.М. «Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України»	
Грабова Н.М.: «Теорія бухгалтерського обліку», «Бухгалтерський облік на виробничих і торговельних підприємствах», «Облік основних господарських операцій в бухгалтерських проводках»	В працях розкрито роль обліку витрат в системі управління і контролю в умовах розвитку ринкової економіки, викладено теоретичні основи обліку витрат на підприємстві, напрямки його удосконалення відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та прийнятих Положень (стандартів) з бухгалтерського обліку
Завгородній В.П. «Бухгалтерський облік в Україні»	Розглянуті питання організації і методології бухгалтерського обліку щодо форм обліку на підприємствах з різними формами власності та порядку складання бухгалтерської, податкової та статистичної звітності
Завгородній В.П. «Автоматизація бухгалтерського обліку, контролю, аналізу і аудиту»	В праці в доступній формі описано методологію бухгалтерського обліку в умовах автоматизованої обробки інформації, проведення внутрішнього та зовнішнього аудиту з використанням спеціального програмного забезпечення
Лишиленко О.В. «Бухгалтерський фінансовий облік»	Досить детально вивчено та проаналізовано облік та методи формування і розподілу витрат у всіх сферах діяльності підприємства, наводяться різнобічні приклади кореспонденції рахунків для відображення господарських операцій, що використовуються для відображення витрат у різних видах діяльності підприємства, а також відображено документообіг при формуванні витрат підприємства

Продовження таблиці 1.2

Бутинець Ф.Ф. «Контроль і ревізія підприємницької діяльності»	Питання організації та методики аудиту і контролю виробничих витрат автор пропонує виконувати його в двох напрямках: спочатку провести фактичний контроль (інвентаризацію незавершеного виробництва), а вже потім документальний контроль. При документальному контролі перевіряється: дотримання умов визнання витрат, достовірність формування прямих матеріальних витрат, витрат на оплату праці, інших прямих витрат, а також загальновиробничих витрат, а також витрат діяльності підприємства
Є.В. Калюга «Фінансово-господарський контроль у системі управління»	Праця присвячена актуальним питанням фінансово-господарського контролю витрат в умовах переходу до ринкових відносин. Розглянути напрями контролю ґрунтуються на дослідженні і розробці його теорії, методології та практики з урахуванням накопиченого досвіду західних країн. Приділено увагу внутрішньогосподарському контролю витрат, спрямованому на попередження зловживань та обґрунтовується необхідність проведення інвентаризацій.
В.М. Мурашко «Контроль і ревізія»	Контроль витрат пропонується проводити в таких двох напрямках: перевірка обґрунтованості витрат та ревізія обліку витрат. В даній темі автор приділяє значну увагу методу обліку витрат і калькулювання собівартості
Б.Ф. Усач «Контроль і ревізія»	Методику проведення контролю витрат вбачає в контролі витрат за елементами і калькуляційними статтями, та в ревізії собівартості продукції

Загалом слід відзначити, що проблемам, пов'язаним з обліком, контролем, аналізом та автоматизацією обліку витрат на підприємстві, приділяється значна увага як вченими-дослідниками, так і практиками. Проте, на мою думку, питання документального забезпечення витратних операцій не отримали достатнього дослідження. Нормативно-правова база економічного контролю в Україні не широко розглядається, на відміну від нормативно-правової бази фінансової звітності [16].

У той же час, літературною базою широко охоплено класифікацію витрат та основи обліку, зокрема, характеристику витратних рахунків та їх кореспонденцію. Щодо контролю над витратами на підприємстві, варто відзначити розбіжні погляди економістів на методику його проведення. Питання аналізу та можливостей автоматизації обліку витрат також докладно освітлені в економічній літературі.

1.2 Сутність доходів і витрат, фінансових результатів та їх оцінка

Доходи і витрати для підприємства представляють собою фінансові компоненти, що відображають його економічну діяльність протягом певного періоду часу.

Доходи і витрати грають ключову роль у фінансовому управлінні підприємством і впливають на його фінансовий стан, прибутковість і загальну діяльність. Роль цих фінансових компонентів включає в себе декілька аспектів:

- Прибутковий Результат. Доходи визначають, наскільки ефективно підприємство генерує прибуток в результаті своєї господарської діяльності. Порівняння доходів і витрат визначає чистий прибуток або збитки, що є ключовим показником фінансової успішності.

- Планування та Управління Ресурсами. Бюджетування - оцінка очікуваних доходів і витрат дозволяє підприємству розробляти бюджет і планувати свою фінансову діяльність на майбутнє. Це важливо для раціонального використання ресурсів та досягнення стратегічних цілей.

- Фінансовий Аналіз. Стійкість та Ліквідність - оцінка відношення доходів і витрат допомагає визначити фінансову стійкість підприємства та його ліквідність. Великий рівень витрат порівняно з доходами може свідчити про потенційні труднощі.

- Прийняття Управлінських Рішень. Оптимізація Діяльності- аналіз доходів і витрат допомагає управлінцям виявляти можливості для оптимізації бізнес-процесів, зменшення витрат та підвищення ефективності.

- Забезпечення Фінансової Прозорості. Звітність - інформація про доходи і витрати є ключовим елементом фінансової звітності, яка надається зацікавленим сторонам, таким як інвестори, кредитори та регулятори.

Загально кажучи, доходи і витрати є важливим інструментом управління фінансами підприємства, який дозволяє підприємству не тільки функціонувати, але і розвиватися у конкурентному бізнес-середовищі [4].

Визнання доходу від реалізації - це загальноприйнятий принцип бухгалтерського обліку, який визначає конкретні умови визнання доходу та визначає, як її враховувати. Доход зазвичай визнається, коли сталася критична подія, коли продукт чи послуга були доставлені клієнту, і грошова сума легко піддається виміру компанією. [1]

Дохід є основою всієї ефективності бізнесу. Регулятори знають, наскільки привабливо для компаній розширити межі того, що кваліфікується як дохід, особливо коли весь дохід збирається після завершення роботи. Наприклад, адвокати виставляють рахунок своїм клієнтам за оплачувані години та виставляють рахунок після завершення роботи. Менеджери з будівництва часто виставляють клієнтам рахунки за методом відсотка виконання [45].

Відповідно до принципу визнання доходу, дохід визнається в тому періоді, коли його отримано (покупець і продавець уклали угоду про передачу активів) і реалізовано або може бути реалізовано (отримано грошовий платіж або отримання платежу обґрунтовано гарантовано). Дохід від реалізації визнається на дату відвантаження (рис. 1.1).

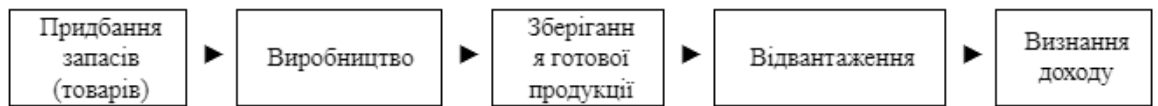

Рисунок 1.1 - Визнання доходу від реалізації

Згідно чинного законодавства України ст. 5 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затвердженого наказом Міністерства фінансів від 29 листопада 1999 р. № 290, дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена [2].

За Пунктом 8, П(С)БО 15 - дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, інших активів) визнається в разі наявності всіх наведених нижче умов:

- покупцеві передані ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію (товар, інший актив);
- підприємство не здійснює надалі управління та контроль за реалізованою продукцією (товарами, іншими активами);
- сума доходу (виручка) може бути достовірно визначена;
- є впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигод підприємства, а витрати, пов'язані з цією операцією, можуть бути достовірно визначені.

Не визнаються доходами такі надходження від інших осіб:

- сума податку на додану вартість, акцизів, інших податків і обов'язкових платежів, що підлягають перерахуванню до бюджету й позабюджетних фондів.
- сума надходжень за договором комісії, агентським та іншим аналогічним договором на користь комітента, принципала тощо.
- сума попередньої оплати продукції (товарів, робіт, послуг).
- сума авансу в рахунок оплати продукції (товарів, робіт, послуг).
- сума завдатку під заставу або в погашення позики, якщо це передбачено відповідним договором.
- надходження, що належать іншим особам.

- надходження від первинного розміщення цінних паперів.

Визнання доходу від надання послуг в бухгалтерському обліку відбувається згідно зі ст. 10 П(С)БО 15 «Дохід» [2] за умови існування таких обставин:

- можливості достовірної оцінки доходу;
- ймовірності надходження економічних вигод від надання послуг;
- можливості достовірної оцінки ступеня завершеності надання послуг на дату балансу;
- можливості достовірної оцінки витрат, здійснених для надання послуг та необхідних для їх завершення.

Вважаємо, що для визнання доходів від надання послуг відсутня умова передачі прав власності, а саме те, що надана послуга прийнята замовником.

Інші доходи включають доходи у вигляді дивідендів, отриманих від нерезидентів, від операцій оренди/лізингу, операцій в іноземній валюті, суми штрафів, безповоротної фінансової допомоги, доходи від реалізації необоротних активів тощо, які детально розкрито у ст. 135 Податкового кодексу [3].

Щодо дати отримання доходів [4]:

- датою отримання доходів, які враховуються для визначення об'єкта оподаткування, є звітний період, в якому такі доходи утворились, незалежно від фактичного надходження коштів (п137.7);
- датою отримання доходів у вигляді орендних/лізингових платежів є дата нарахування таких доходів, яка встановлена відповідно до умов укладених договорів (п1.37.11) [4];
- датою отримання доходів від продажу іноземної валюти є дата переходу права власності на іноземну валюту (п.137.12);
- датою отримання інших доходів є дата їх виникнення згідно з положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, якщо інше не передбачено нормами цього кодексу (п 137.16);

Інвентаризація - це інструмент контролю за доходами та витратами підприємства. Інвентаризація дозволяє перевірити, чи відповідають фактичні доходи та витрати підприємства їх бухгалтерському обліку [9].

Дохід, витрати та інвентаризація на підприємстві є взаємопов'язаними поняттями. Дохід від продажів товарів, робіт, послуг є основним джерелом формування фінансових результатів підприємства. Для отримання доходу підприємство витрачає ресурси, такі як сировина, матеріали, робоча сила, енергія тощо. Ці витрати відображаються в бухгалтерському обліку на відповідних рахунках. Витрати на виробництво або придбання товарів, робіт, послуг повинні бути співставлені з фактичним їх наявністю на підприємстві. Це необхідно для того, щоб забезпечити достовірність фінансової звітності підприємства [5].

Інвентаризація дозволяє перевірити, чи відповідають фактичні доходи та витрати підприємства їх бухгалтерському обліку. Цей контроль є важливим для забезпечення достовірності фінансової звітності підприємства.

У разі, якщо фактична наявність товарів на складі буде відрізнятися від стану, відображеного у бухгалтерському обліку, це може призвести до наступних наслідків:

Якщо фактична наявність товарів буде меншою, ніж стан, відображений у бухгалтерському обліку, це буде означати, що підприємство має нестачу товарів. Нестача товарів буде відображена в бухгалтерському обліку як витрати.

Якщо фактична наявність товарів буде більшою, ніж стан, відображений у бухгалтерському обліку, це буде означати, що підприємство має надлишок товарів. Надлишок товарів буде відображений в бухгалтерському обліку як доходи.

Згідно з п.138.6 ст.138 Податкового кодексу України від 02 грудня 2010 року №2755-VI зі змінами та доповненнями (далі - ПКУ) собівартість придбаних та реалізованих товарів формується відповідно до ціни їх придбання з урахуванням ввізного мита і витрат на доставку та доведення до стану, придатного для продажу.

Собівартість виготовлених та реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг складається з витрат, прямо пов'язаних з виробництвом таких товарів, виконанням робіт, наданням послуг (п.138.8 ст.138 ПКУ)[3].

Витрати, що формують собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг, крім нерозподільних постійних загальновиробничих витрат, які включаються до складу собівартості реалізованої продукції в періоді їх виникнення, визнаються витратами того звітного періоду, в якому визнано доходи від реалізації таких товарів, виконаних робіт, наданих послуг (п.138.4. ст.138 ПКУ). Витрати, які враховуються для визначення об'єкта оподаткування, визнаються на підставі первинних документів, що підтверджують здійснення платником податку витрат, обов'язковість ведення і зберігання яких передбачено правилами ведення бухгалтерського обліку, та інших документів, встановлених р.ІІ ПКУ (п.138.2 ст.138 ПКУ) [5][3].

Отже, платник податку, який під час проведення інвентаризації у звітному періоді виявив необліковані раніше товари, придбання яких підтверджується відповідними первинними документами, має право врахувати вартість таких товарів у складі витрат при визначенні об'єкта оподаткування (з урахуванням термінів, передбачених законодавством для виправлення самостійно виявлених помилок) у разі їх використання в господарській діяльності.

Якщо придбання товарів не підтверджується відповідними первинними документами, такі товари вважаються безоплатно отриманими, а їх вартість враховується у складі доходу при обчисленні податку на прибуток на підставі пп.135.5.4 п.135.5 ст.135 ПКУ [5][3].

Отже, інвентаризація дозволяє забезпечити достовірність відображення доходів та витрат у бухгалтерському обліку. Вона є важливим інструментом контролю за фактичною наявністю активів та зобов'язань підприємства [16].

Для потреб бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності всі отримані прибутки та здійснені витрати підприємства розподіляються за різними видами діяльності. Ця класифікація відображається на зазначеному в стандартах бухгалтерського обліку (рис. 1.2).

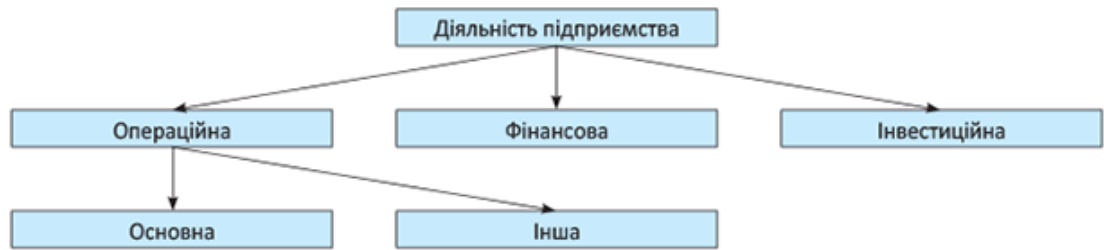

Рисунок 1.2 - Класифікація видів діяльності підприємства

Операційна діяльність підприємства - це основна діяльність підприємства, яка пов'язана з виробництвом або реалізацією продукції, товарів, робіт, послуг, а також з наданням інших послуг, які не є фінансовими.

Основними видами операційної діяльності є:

- виробництво продукції - це діяльність, яка спрямована на створення матеріальних цінностей, призначених для продажу або використання в процесі виробництва інших матеріальних цінностей.
- реалізація продукції - це діяльність, яка спрямована на передачу права власності на готову продукцію покупцям або замовникам.
- надання послуг - це діяльність, яка спрямована на задоволення потреб покупців або замовників шляхом виконання певних робіт або надання певних благ.

Операційна діяльність підприємства також є важливим джерелом інформації для аналізу фінансового стану підприємства. Аналіз операційної діяльності дозволяє оцінити ефективність використання активів підприємства, а також виявити потенційні ризики, пов'язані з операційною діяльністю підприємства [6].

Аналіз показників операційної діяльності дозволяє оцінити ефективність використання активів підприємства та потенційні ризики, пов'язані з операційною діяльністю підприємства. Чим вищий рівень виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на одиницю активів, тим ефективніше підприємство використовує свої активи. Якщо середній рівень собівартості продукції (товарів, робіт, послуг) перевищує середній рівень цін реалізації

продукції (товарів, робіт, послуг), то підприємство працює в збиток. Це може бути пов'язано з такими факторами, як неякісна продукція, неконкурентоспроможні ціни, неправильна маркетингова політика тощо [16].

Операційна діяльність підприємства є важливою складовою його фінансового стану. Ефективна операційна діяльність є запорукою стабільного зростання прибутку підприємства та його конкурентоспроможності [6].

Фінансова діяльність підприємства - це діяльність, яка пов'язана з формуванням і використанням фінансових ресурсів підприємства. Фінансові ресурси - це сукупність грошових коштів, які належать підприємству і використовуються для здійснення його діяльності [49].

Основними видами фінансової діяльності підприємства є залучення фінансових ресурсів - це діяльність, яка спрямована на отримання підприємством фінансових ресурсів з різних джерел.

Джерелами залучення фінансових ресурсів можуть бути:

1. Власний капітал;
2. Позиковий капітал;
3. Інвестиції.

Інвестування фінансових ресурсів - це діяльність, яка спрямована на вкладення фінансових ресурсів підприємства в різні активи. Активи - це економічні ресурси, які контролюються підприємством і використовуються для здійснення його діяльності.

Аналіз показників фінансової діяльності дозволяє оцінити фінансову стійкість підприємства, тобто його здатність до стабільного функціонування в умовах змін зовнішнього середовища. Фінансова стійкість підприємства оцінюється за такими показниками: коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт співвідношення власного і позикового капіталу. Також є можливість оцінити фінансову спроможність підприємства - його здатність до отримання прибутку. Вона оцінюється за коефіцієнтами рентабельності продажів, рентабельності активів та рентабельності власного капіталу.

Для підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства необхідно:

Фінансова діяльність підприємства є важливим інструментом управління фінансовим станом підприємства. Ефективна фінансова діяльність є запорукою стабільного розвитку підприємства та його конкурентоспроможності.

Інвестиційна діяльність підприємства - це діяльність, яка спрямована на вкладення фінансових ресурсів підприємства в активи з метою отримання прибутку або інших економічних вигод.

Інвестиції - це активи, які придбані підприємством з метою отримання прибутку або інших економічних вигод. Інвестиції можуть бути спрямовані на:

- Придбання основних засобів. Основні засоби - це матеріальні активи, які використовуються підприємством для здійснення його діяльності протягом тривалого періоду часу. Придбання основних засобів дозволяє підприємству підвищити свою виробничу потужність, а також покращити якість продукції або послуг [50].

- Придбання необоротних активів. Необоротні активи - це матеріальні активи, які використовуються підприємством протягом тривалого періоду часу, але не є основними засобами. Придбання необоротних активів дозволяє підприємству підвищити свою конкурентоспроможність, а також покращити умови праці для своїх працівників.

- Придбання оборотних активів. Оборотні активи - це активи, які використовуються підприємством в процесі його діяльності протягом короткого періоду часу. Придбання оборотних активів дозволяє підприємству забезпечити свою діяльність необхідними ресурсами.

- Інвестиції в інші підприємства. Інвестиції в інші підприємства дозволяють підприємству отримати контроль над іншими підприємствами, а також отримати доступ до їхніх ресурсів і можливостей [31].

Інвестиції дозволяють підприємству підвищити свою виробничу потужність, а також покращити якість продукції або послуг. Це дозволяє підприємству стати більш конкурентоспроможним на ринку. Також робота з

інвестиціями дозволяє підприємству розширити виробництво, а також освоїти нові ринки збуту. Це дозволяє підприємству збільшити обсяги продажів і прибутку. За їх рахунок можна підвищити свою рентабельність, а також покращити фінансовий стан. Це дозволяє підприємству отримати доступ до додаткових фінансових ресурсів і покращити свою платоспроможність [42].

Ефективне управління інвестиційною діяльністю є важливим завданням для будь-якого підприємства. Інвестиції можуть стати джерелом значного зростання прибутку підприємства, але вони також можуть призвести до збитків. Тому підприємству необхідно ретельно планувати свою інвестиційну діяльність і проводити її в рамках розробленої інвестиційної стратегії.

Діяльність будь-якого суб'єкта господарювання супроводжується й витратами. Витрати - це зменшення економічних вигод внаслідок вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками). У фінансовому обліку витрати виявляються при зменшенні активів або збільшенні зобов'язань, що взаємодіє з наступними факторами, відображеними в табл. 1.3.

Таблиця 1.3 - Основні причини виникнення витрат

Причини зменшення активів, що призводять до виникнення витрат	Причини збільшення зобов'язань, що призводять до виникнення витрат
1. Використання активів	1. Нарахування заробітної плати працівникам підприємства
2. Продаж (обмін) активів	2. Здійснення відрахувань на соціальне страхування
3. Безкоштовна передача активів іншим юридичним чи фізичним особам	3. Поява заборгованості перед постачальниками за одержану електроенергію
4. Внаслідок нестач або стихійного лиха втрата активів.	4. Виникнення заборгованості перед підрядниками та іншими кредиторами за виконані роботи та послуги
5. Зменшення корисності, зменшення вартості активів у результаті уцінки.	5. Поява заборгованості перед бюджетом за податком на прибуток
6. Списання через невідповідність встановленим умовам визнання активу.	6. Інші причини
7. Інші причини	

У бухгалтерському обліку витрати відображають, дотримуючись певних умов. Витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. Це відповідає застосовуваному в національних стандартах принципу нарахування та відповідності доходів і витрат.

Витрати - це економічні втрати, які суб'єкт господарювання несе в процесі своєї діяльності. Вони можуть бути викликані різними факторами, такими як:

- Виробничі процеси. Витрати на сировину, матеріали, енергію, оплату праці, амортизацію основних засобів та інші витрати, пов'язані з виробництвом продукції, виконанням робіт або наданням послуг.

- Збут продукції, робіт, послуг. Витрати на рекламу, доставку, зберігання, збут продукції, а також інші витрати, пов'язані зі збутом продукції, робіт, послуг.

- Адміністративні витрати. Витрати на управління підприємством, такі як витрати на оплату праці адміністративного персоналу, оренду адміністративних приміщень, комунальні платежі тощо.

- Фінансові витрати. Витрати, пов'язані з отриманням і використанням позикових коштів, такі як відсотки за кредитами, комісії банкам тощо [7].

Ступінь керованості витратами визначає в цілому механізм господарювання підприємства. Планування витрат дозволяє встановити цілі і завдання з їх зниження. Облік витрат дозволяє відстежувати їх фактичний стан і виявляти непродуктивні витрати. Контроль витрат дозволяє забезпечити дотримання встановлених норм і нормативів. До витрат виробничої сфери діяльності відносяться витрати, які обумовлені технологією виробництва. Ці витрати пов'язані з використанням сировини, матеріалів, енергії, трудових ресурсів та інших факторів виробництва. Вони знаходяться в залежності від об'єму випуску продукції і становлять суттєву частину виробленої продукції [48].

Економічні витрати охоплюють не лише фінансові витрати, але й альтернативні витрати, які виникають внаслідок вибору різних шляхів використання ресурсів. Термін "економічні витрати підприємства" об'єднує

різноманіття альтернативних витрат, включаючи явні (зовнішні) та неявні (внутрішні).

Явні (зовнішні) витрати, представлені в бухгалтерському обліку, включають грошові витрати на закупівлю ресурсів, таких як сировина, паливо, енергія, а також виплати заробітної плати. Ці витрати реєструються в облікових документах підприємства, підтверджуючи витрати коштів [26].

Неявні (внутрішні) витрати визначаються вартістю використаних виробничих факторів, які є власністю підприємства. Сюди входять ресурси, такі як використання власних будівель для офісних потреб або особистого транспорту для компанії. Грошові потоки, які власник міг би отримати використовуючи свої ресурси альтернативно, також включаються до неявних витрат. Наприклад, власник капіталу враховує можливий прибуток, який він міг би здобути, вклавши свій капітал у інше виробництво, а не в дане підприємство.

Учені визначають поняття витрат двома основними підходами - економічним та бухгалтерським. Між цими підходами існує значуща розбіжність у визначенні поняття "витрат". З економічної точки зору економісти класифікують всі види витрат на дві групи - бухгалтерські та економічні.

У економічній теорії витрати розглядаються як вартість ресурсів, які підприємство використало для отримання доходу. Вони включають у себе не тільки вартість матеріальних і трудових ресурсів, а й вартість нематеріальних активів, вартість капіталу, а також втрачені можливості. У бухгалтерському обліку витрати розглядаються як зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, які виникають в процесі виробництва, реалізації продукції, виконання робіт або надання послуг, а також в інших випадках, пов'язаних з провадженням господарської діяльності [51].

Основна відмінність економічного та бухгалтерського підходів до визначення витрат полягає в тому, що економічний підхід розглядає витрати з точки зору їх економічної сутності, а бухгалтерський підхід - з точки зору їх бухгалтерського обліку.

Економічний підхід до витрат дозволяє більш повно і точно відобразити економічну діяльність підприємства. Він дозволяє оцінити вплив витрат на прибутковість підприємства, а також прийняти оптимальні управлінські рішення. Бухгалтерський підхід до витрат дозволяє забезпечити достовірне відображення витрат у фінансовій звітності підприємства. Він дозволяє порівняти фінансові результати діяльності підприємства з іншими підприємствами, а також з нормативними показниками [37].

Облік витрат виробництва є визначальним у загальній системі бухгалтерського обліку. Це пов'язано з тим, що витрати виробництва є основною складовою собівартості продукції, робіт, послуг. Собівартість продукції, робіт, послуг є одним з основних показників фінансової діяльності підприємства. Розширення аналітичності використовуваних в обліку витрат дозволяє забезпечити більш ефективне управління витратами. Детальний аналіз витрат дозволяє виявити непродуктивні витрати і розробити заходи щодо їх зниження [8].

Класифікація витрат дозволяє систематизувати витрати підприємства, а також використовувати їх для різних цілей, таких як планування витрат, встановлення цілей та завдань з їх зниження. Також класифікація витрат дозволяє виявити непродуктивні витрати і розробити заходи щодо їх зниження.

Виробничі витрати - це витрати, які безпосередньо пов'язані з виробництвом продукції, виконанням робіт або наданням послуг. Вони включають в себе витрати на сировину, матеріали, паливо, енергію, оплату праці, амортизацію основних засобів і нематеріальних активів, а також інші витрати, пов'язані з технологічним процесом. Ці витрати є однією з основних складових собівартості продукції, робіт, послуг. Вони впливають на конкурентоспроможність підприємства та його прибутковість. [9]

У процесі виробництва продукції, виконання робіт або надання послуг виробничі витрати можуть бути здійснені в натуральній, грошовій або трудовій формі.

В натуральній формі виробничі витрати можуть бути відображені в обліку шляхом відображення фактичного вибуття матеріальних цінностей, використання трудових ресурсів та інших ресурсів. В грошовій формі виробничі витрати можуть бути відображені в обліку шляхом відображення фактичної вартості придбаних матеріальних цінностей, наданих послуг, виконаних робіт та інших витрат. В трудовій формі виробничі витрати можуть бути відображені в обліку шляхом відображення фактичної кількості витрачених трудових ресурсів та їх вартості [44].

Операційні (поточні) витрати - це витрати, які не пов'язані з виробництвом продукції, виконанням робіт або наданням послуг. Вони виникають в процесі звичайної діяльності підприємства і включаються до складу собівартості продукції.

За місцем формування операційні витрати поділяються на чотири групи:

- Витрати на виробництво - витрати, пов'язані з виробництвом продукції, виконанням робіт або наданням послуг.
- Адміністративні витрати - це витрати, пов'язані з управлінням підприємством. Вони включають витрати на:
 - Витрати на збут - витрати, пов'язані зі збутом продукції, виконанням робіт або наданням послуг.
 - Інші операційні витрати - витрати, які не пов'язані з виробництвом продукції, адміністративними витратами або витратами на збут.

Управління операційними витратами є важливим завданням для підприємства. Ефективне управління операційними витратами дозволяє підприємству підвищити свою конкурентоспроможність і прибутковість.

Для оцінки ефективності виконання операційної діяльності суб'єктів господарювання необхідно провести аналіз, а одним з простих і ефективних методів цього виміру є операційний аналіз, відомий як CVP (витрати - об'єм - прибуток). Рентабельність операційної діяльності може бути визначена через співвідношення прибутку або збитку від операційної діяльності до витрат,

пов'язаних з цією діяльністю. Високий показник рентабельності свідчить про ефективне впровадження процесів виробництва та реалізації продукції, що є постійним джерелом доходів для підприємства [11].

Розглядання понять "витрати" і "затрати", а також методики їх оцінки і критерії визначення є ключовою проблемою в сучасній теорії обліку. У вітчизняній бухгалтерській практиці подібного розрізнення між цими термінами не існує. Іноді витрати трактуються як втрати грошових ресурсів, що негативно впливає на прибуток підприємства. Треба зауважити, що не кожне негативне явище можна вважати витратами. Важливо підкреслити, що витрати означають використання або споживання товарів і послуг у процесі отримання доходу.

Вважаємо, що питання, які торкаються поняття «витрати», безпосередньо пов'язані з поняттям прибутку. Саме витрати є одним з основних елементів фінансової та податкової звітності і їх визначення – важливий чинник впливу на формування достовірних фінансових результатів [47].

Що стосується тлумачення даного поняття в нашій країні, то згідно зі ст. 6 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», витратами звітного періоду є або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками) за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені [12].

Планом рахунків передбачені окремі рахунки для обліку доходів і фінансових результатів за видами діяльності. Назви рахунків і субрахунків до них являють собою докладний опис складу доходів з класифікацією за видами діяльності.

У п. 7 П(С)БО 16 «Витрати» зазначено, що витрати певного періоду визначаються одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. Витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду, відображаються у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені [12].

Нині в бухгалтерському обліку згідно з П(С)БО 16 «Витрати» витрати підприємства, залежно від їх характеру та умов отримання, діляться лише за видами діяльності і включають витрати від звичайної діяльності (операційної, фінансової, інвестиційної) та витрати від надзвичайної діяльності[12].

Необхідно підкреслити, що згідно із П(С)БО 16 «Витрати», до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) не включаються витрати адміністративні, тобто в бухгалтерському обліку формується неповна собівартість [12].

1.3 Організація обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності

У документі, що регламентує облікову політику підприємства, мають бути враховані методичні аспекти, що стосуються бухгалтерського обліку витрат, доходів та фінансових результатів діяльності, як показано на рис. 1.3

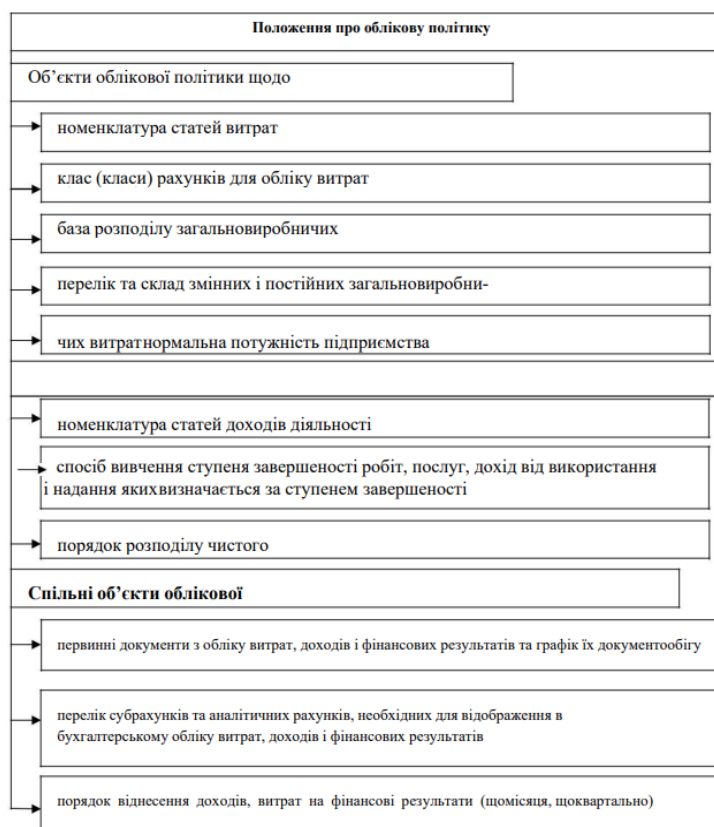

Рисунок 1.3. - Об'єкти облікової політики щодо витрат, доходів і фінансових результатів

Вибираючи елементи облікової політики стосовно витрат діяльності, особливу увагу слід звернути на вибір класу рахунків для обліку витрат діяльності.

Так, чинним законодавством передбачено три варіанти обліку витрат:

- з використанням 8-го класу рахунків “Витрати за елементами”;
- з використанням 9-го класу рахунків “Витрати діяльності”;
- з одночасним використанням 8-го і 9-го класів рахунків

Одним з основних завдань бухгалтерського обліку є оцінка фінансового стану підприємства. Для цього необхідно правильно відображати в обліку всі витрати, в тому числі і фінансові витрати. Фінансові витрати впливають на фінансові результати діяльності підприємства. Вони зменшують прибуток підприємства і, відповідно, його власний капітал [23].

До фінансових витрат відносяться витрати, пов'язані із залученням фінансових ресурсів, такі як проценти за користування кредитами, облігаціями, фінансовою орендою та інші аналогічні витрати. Однак враховані не всі фінансові витрати, які включаються до собівартості кваліфікаційних активів відповідно до вимог Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 31 "Фінансові витрати".

На рахунку 95 „Фінансові витрати” обліковують витрати фінансової діяльності підприємства, а саме: сплата відсотків за користування кредитами, витрати по випуску та обігу власних цінних паперів, відсотки по фінансовому лізингу [17].

Нарахування відсотків за кредит: дебет рахунка 95 і кредит рахунка 68 „Розрахунки за іншими операціями” (субрахунок 684 „Розрахунки за нарахованими відсотками”). Списання фінансових витрат відбувається за проводкою: дебет рахунка 79 і кредит рахунка 95. Рахунок 95 має два субрахунки [17]:

- 951 „Відсотки за кредит”;
- 952 „Інші фінансові витрати”.

На субрахунку 951 ведуть облік витрат, які пов'язані з нарахуванням та сплатою відсотків за користування кредитами банків. На субрахунку 952 обліковують витрати, що пов'язані із залученням позикового капіталу, а саме витрати, що пов'язані з випуском, утриманням та обігом власних цінних паперів, нарахуванням відсотків за договорами фінансового лізингу, приклад обліку фінансових витрат можна побачити у табл 1.4.

Таблиця 1.4 – Облік фінансових витрат

Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
	дебет	кредит
Нараховано відсотки за користування банківським кредитом	951 „Відсотки за кредит”	684 „Розрахунки за нарахованими відсотками”
З поточного рахунку сплачено банку відсотки за користування кредитом	684 „Розрахунки за нарахованими відсотками”	311 „Поточні рахунки в національній валюті”
Відображено премію за придбаною фінансовою інвестицією	952 „Інші фінансові витрати”	14 „Довгострокові фінансові інвестиції», 35 „Поточні фінансові інвестиції”
Списано фінансові витрати на фінансові результати	792 „Результат фінансових операцій”	95 „Фінансові витрати”

Операційні витрати – це витрати, що виникають в процесі управління підприємством та його активності у сфері реалізації товарів і послуг. На рис. 1.4 показана класифікація операційних витрат.

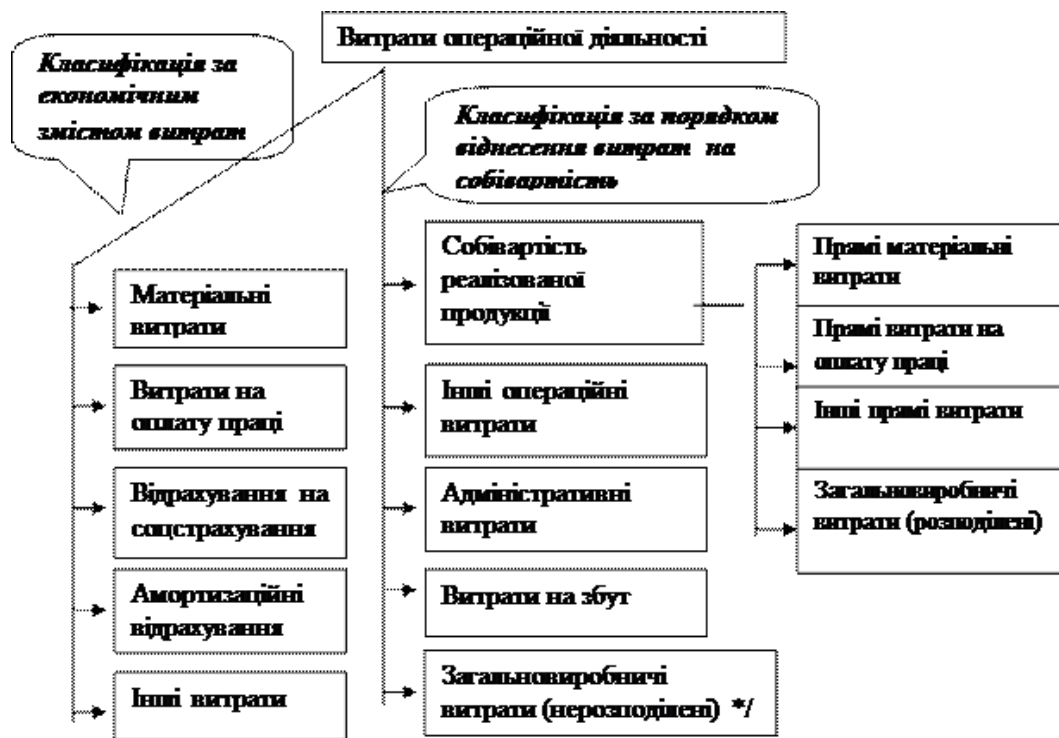

Рисунок 1.4 - Класифікація операційних витрат

Це сукупність витрат, які стосуються загальної вартості ведення бізнесу і включають у себе різноманітні витрати, не пов'язані безпосередньо з виробництвом продукції, та які систематизуються у фінансові звіти за відповідний звітний період. Класифікація операційних витрат дозволяє систематизувати їх за певними ознаками - за економічним змістом витрат та за порядком віднесення на собівартість продукції (послуг), що полегшує їх облік, аналіз та управління.

Операційні витрати за економічним змістом поділяються на такі елементи:

- Матеріальні витрати - це витрати на оплату сировини, основних і допоміжних матеріалів, комплектуючих, палива, електроенергії та інших матеріальних ресурсів, які використовуються в процесі виробництва продукції, виконання робіт або надання послуг. Вони включають в себе витрати на сировину і матеріали, які є основними компонентами продукції, робіт або послуг, витрати на допоміжні матеріали, які використовуються в процесі виробництва, але не є основними компонентами продукції, робіт або послуг, витрати на комплектуючі, які використовуються для виготовлення продукції [25];

– Витрати на оплату праці - це витрати на оплату праці працівників, які безпосередньо беруть участь у виробництві продукції, виконанні робіт або наданні послуг. Ці витрати включають у себе нараховану заробітну плату працівникам, включаючи основну, додаткову, за відрядну роботу, премії, винагороди та інші заохочувальні виплати.

– Амортизація - це частина вартості основних засобів та нематеріальних активів, яка переноситься на собівартість продукції, робіт або послуг у процесі їх використання. Амортизація включає в себе - нараховану амортизацію основних засобів за методом прямолінійного списання, нараховану амортизацію основних засобів за методом зменшення залишкової вартості, нараховану амортизацію нематеріальних активів.

– Інші витрати - це витрати, які не входять до складу інших елементів витрат. Вони можуть включати в себе витрати на відрядження, витрати на рекламу, послуги зв'язку розрахунково-касове обслуговування і т.д.

Класифікація операційних витрат за економічним змістом дозволяє систематизувати їх за видами, що відображає їх економічну природу. Це дозволяє розуміти, які витрати пов'язані з виробництвом продукції, виконанням робіт або наданням послуг. Оцінити вплив витрат на собівартість продукції, робіт або послуг та Приймати оптимальні управлінські рішення щодо зниження витрат [19].

Операційні витрати за порядком віднесення на собівартість поділяються на:

- Виробничі витрати - це витрати, які пов'язані з виробництвом продукції, виконанням робіт або наданням послуг. Вони безпосередньо впливають на собівартість продукції, робіт або послуг і включаються до її складу.

- Позавиробничі витрати - це витрати, які не пов'язані безпосередньо з виробництвом продукції, виконанням робіт або наданням послуг. Вони не впливають на собівартість продукції, робіт або послуг і не включаються до її складу.

В складі виробничих витрат також виділяють:

- прямі витрати - такі, що безпосередньо можуть бути віднесеними на конкретний вид продукції: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати.

- непрямі (накладні) загальновиробничі витрати
- До витрат, які не включають до собівартості продукції відносять:
- аінші операційні витрати;
- адміністративно-управлінські витрати - витрати, пов'язані зі збутом продукції;
- загальногосподарські витрати, які не включені до виробничої собівартості;

До інших витрат операційної діяльності належать:

- витрати на дослідження і розробки;
- собівартість реалізованих виробничих запасів;
- суми безнадійної дебіторської заборгованості та відрахування в резерв сумнівних боргів;
- втрати від операційних курсових різниць;
- втрати від знецінення запасів;
- визнані штрафи, пені, неустойки та інші економічні санкції;
- витрати на виплату матеріальної допомоги;
- витрати на утримання об'єктів соціально-культурного призначення;
- відрахування для забезпечення наступних операційних витрат та деякі інші.

Інші витрати включають адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати, фінансові витрати, інші витрати звичайної діяльності.

До адміністративних витрат належать:

- організаційні витрати на проведення щорічних зборів акціонерів;
- витрати на службові відрядження і утримання апарату управління;

- витрати на утримання основних фондів загальногосподарського використання (оперативна оренда, амортизація, ремонт, користування водою, освітлення, охорона, тощо);

- винагороди за професійні послуги (юридичні, аудиторські, оцінка майна);

- витрати на зв'язок;

- витрати на врегулювання спірних питань в судових органах;

- податки, збори та інші обов'язкові платежі

Подібно до організації системи аналітичного обліку адміністративних витрат та витрат на збут, розробляється методика створення обліку інших операційних, фінансових витрат, а також інших та надзвичайних витрат. Управління прибутком включає в себе процес розроблення та ухвалення стратегічних рішень з усіх аспектів формування, розподілу та використання прибутку. Забезпечення ефективного управління прибутком передбачає наявність докладної інформації щодо доходів підприємства та фінансових результатів, яку можна отримати через впровадження системи аналітичного обліку доходів і фінансових показників.

До витрат на збут належать:

- витрати пакувальних матеріалів, на ремонт тари;

- витрати на рекламу і дослідження ринку;

- витрати на передпродажну підготовку товарів;

- витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом;

- витрати на утримання основних засобів, пов'язаних із збутом (оперативна оренда, амортизація, ремонт, тощо);

- витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування;

- інші витрати, пов'язані із збутом продукції (товарів, послуг).

До витрат на збут включають витрати, пов'язані з реалізацією товарів(робіт, послуг), перелік яких відповідає п. 19 П(С)БО 16 «Витрати» [17] і які обліковують на бухгалтерському рахунку 93 «Витрати на збут», у тому числі в торговельних організаціях.

2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ДП «КУЛІНДОРІВСЬКОГО КХП» ДЕРЖАВНОГО АГЕНСТВА РЕЗЕРВУ УКРАЇНИ

2.1 Техніко-економічна характеристика ДП «Куліндорівський КХП» державного резерву агентства України

В 1981 році на станції Куліндорово Одеської області побудовано Куліндорівський комбінат хлібопродуктів. В 1998 році Куліндорівський КХП переведено в управління Державного комітету України з державного матеріального резерву. З того часу підприємство підпорядковується Держрезерву України та є його структурним підрозділом.

На сьогоднішній день ДП "Куліндорівський КХП" - сучасне, високоомеханізовані та автоматизоване підприємство, яке займається виробництвом борошна, комбікормів, зберіганням зерна і наданням послуг з доставки продукції у різні регіони України.

Для виробництва борошна з високими споживчими характеристиками, ДП "Куліндорівський КХП" використовує висококлейковинну сировину, приділяючи велику увагу підготовці зерна до помелу. На комбінаті організований і постійно діє виробничий та лабораторний контроль акредитованими виробничо-технологічними лабораторіями підприємства[8].

Завдяки наполегливій праці команди професіоналів, підприємство повністю орієнтується на виявлення та задоволення потреб споживачів.

Результатом такого підходу стали не тільки висока якість продукції, але й визнання її на загальнонаціональному конкурсі "Вища проба" в 2000 році, а в 2001 році продукція удостоєна призу "Європейська якість" . Крім того, підприємство отримало чимало інших нагород за випуск високоякісної продукції.

Популярність борошна та маркетингова стратегія підприємства призвели до брендування продукції ДП "Куліндорівський КХП" під торговельною маркою "Богумила". Створюючи торгову марку були ретельно проаналізовані не тільки сировинна база, потреби споживача, а й особливості українського менталітету.

Підприємство перейшло на новий пакувальний папір з використанням захисних елементів, розробило новий дизайн упаковки та унікальну технологію виробництва борошна.

За особливу якість борошна унікальна технологія отримала назву «Атласна» Куліндорівський комбінат хлібопродуктів складається з борошномельно- елеваторного комплексу (елеватор і борошномельний комбінат) та комбікормового комбінату.

Елеватор загальною ємністю 84,6 тисяч тон, здійснює приймання, якісне очищення від домішок, сушіння і відпуск зерна на залізничний та автомобільний транспорт.

Борошномельний комбінат з високопродуктивним устаткуванням потужністю 500 тон переробки зерна на добу, виробляє борошно вищого та першого гатунку[8].

Відпуск виготовлення борошна здійснюється насипом на автомобільні та залізничні борошновози і фасоване у поліпропіленові мішки по 30 та 50 кг. До того ж, працює лінія з фасовки борошна у пакети по 2 кг, які для зручності транспортування пакуються на апараті групового пакування в блоки по шість пакетів.

Комбікормовий комбінат потужністю 630 тон на добу, виробляє комбікорми для всіх видів сільськогосподарських тварин і птиці в розсипному, гранульованому та у вигляді крупки. Можливе також гранулювання давальницької сировини: висівок, дерті і комбікормів. Працює лінія фасування комбікормів у мішки по 25 та 40 кг[8].

Для доставки готової продукції по Україні, комбінат використовує шість власних вантажних автомобілів вантажопідйомністю 20 тон. Крім того, для зручності відпуску продукції, підприємство використовує п'ять залізничних вагонів- борошновозів по 52 т кожний та два маневрових тепловози, які також належать комбінату.

Близькість портів: Одеса - 28 км, Південний - 59 км, Іллічівськ - 81 км надає замовникові широкі можливості здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

Підприємство виробляє такі види продукції:

1. Борошно «Богумила».
2. Крупа манна.
3. Комбікорм.

Організаційно-виробничу структуру управління ДП «Куліндорівський КХП» наведено на Рис 2.1.

Підприємство очолює директор, який організовує всю роботу підприємства і несе повну відповідальність за його стан і діяльність.

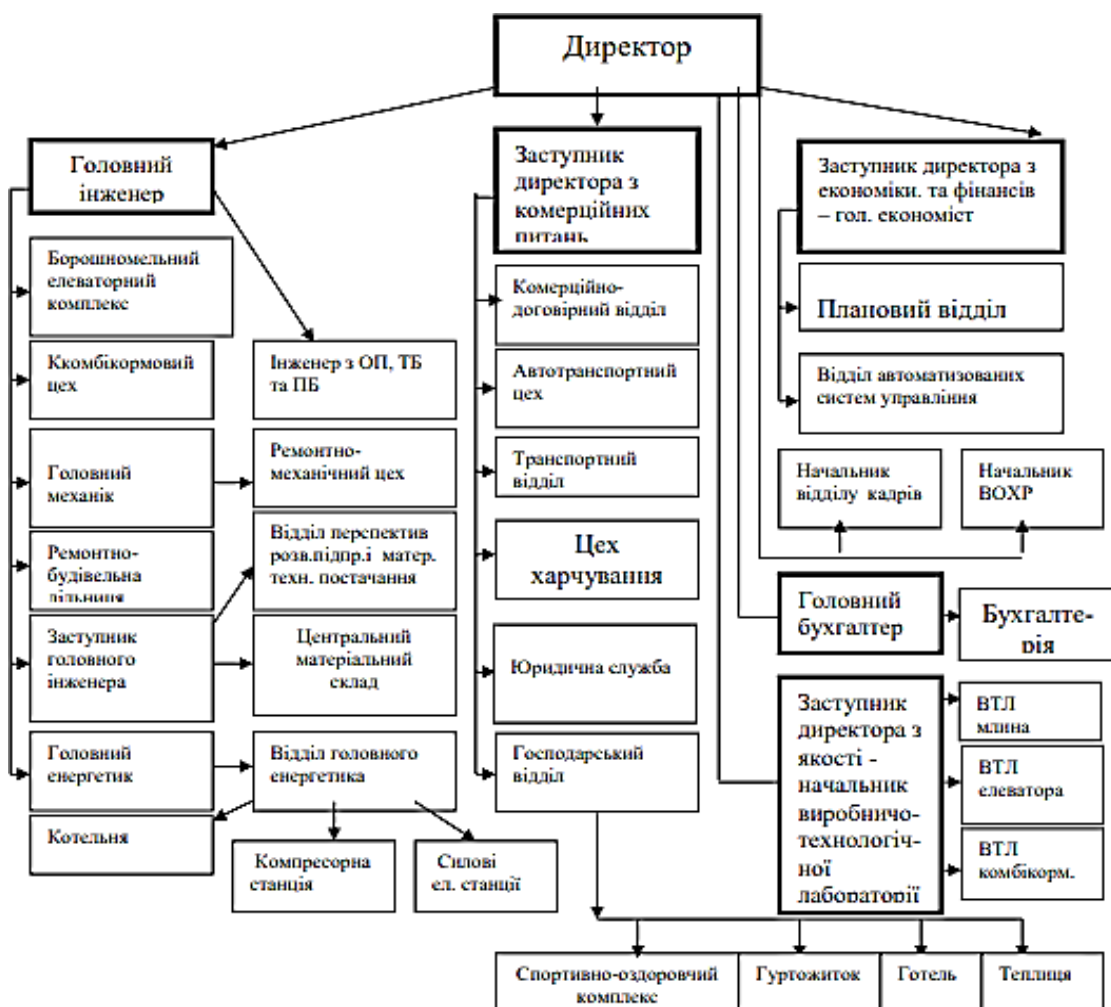

Рисунок 2.1 – Організаційно-виробничу структуру ДП «Куліндорівський КХП»

Головний інженер керує роботою технічних служб підприємства, несе відповідальність за виконання плану, випуск високоякісної продукції, використання новішої техніки та технології. Йому підпорядковуються такі відділи: борошномельний елеваторний комплекс, комбикормовий цех, головний механік, ремонтно-будівельна дільниця, заступник головного інженера, головний енергетик, інженер з ОП, ТБ та ПБ.

Заступнику директора з комерційних питань підпорядковані такі відділи: комерційно-договірний відділ, автотransпортний цех, транспортний відділ, цех харчування, юридична служба, господарський відділ.

Заступнику директора з економіки та фінансів підпорядковані плановий відділ та відділ автоматизованих систем управління.

Бухгалтерія на чолі з головним бухгалтером здійснює облік засобів підприємства та господарських операцій з матеріальними та грошовими ресурсами і становить результати його фінансово-господарської діяльності [8].

Техніко-економічну характеристику ДП «Куліндорівський КХП» доповнює розрахунок основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства в динаміці за 2 роки, приведених в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Основні фінансово-економічні показники діяльності ДП «Куліндорівський КХП» за досліджуваний період

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	167624	186753	19129	11,41
2. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	156873	174526	17653	11,25
3. Адміністративні витрати, тис. грн.	7783	9589	1806	23,20
4. Витрати на збут, тис. грн.	499	696	197	39,48
5. Валовий прибуток, тис. грн.	10751	12227	1476	13,73
6. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	165155	184811	19656	11,90

Продовження таблиці 2.1

7. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.	1,01	1,01	0,00	-
8. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн.	2107	2658	551	26,15
в тому числі:	2082	2636	554	26,61
- від основної операційної діяльності	25	22	-3	-
- від іншої операційної діяльності				12,00
- від фінансової діяльності	-	-	-	-
- від іншої діяльності	-	-	-	-
9. Податок на прибуток, тис. грн.	121	154	33	27,27
10. Чистий прибуток, тис. грн.	2082	2636	554	26,61
11. Середня річна вартість оборотних коштів, тис. грн.	25156,5	25389	232,5	0,92
12. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	6,66	7,36	0,69	X
13. Тривалість одного обороту оборотних коштів, днів	69,88	70,53	0,65	X
14. Коефіцієнт автономії	0,858	0,804	-0,05	X
15. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів	0,165	0,244	0,08	X
16. Наявність власних оборотних коштів	14632	16075	1443	X
17. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,310	0,339	0,03	X
18. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами	0,67	0,593	-0,08	X
19. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	3,72	2,80	-0,91	X
20. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	2,09	2,03	-0,06	X
21. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,25	0,94	0,69	X
22. Рентабельність виробництва, %	2,01	2,49	0,47	X
23. Рентабельність всього вкладеного капіталу, %	0,03	0,04	0,01	X
24. Рентабельність власного капіталу, %	0,05	0,5	0,45	X
25. Рентабельність основного капіталу, %	0,04	0,07	0,03	X
26. Рентабельність оборотного капіталу, %	0,06	0,08	0,02	X
27. Рентабельність власного оборотного капіталу, %	0,11	0,13	0,02	X

Проведений аналіз фінансово-господарської діяльності ДП «Куліндорівський комбінат хлібопродуктів» показав, що в звітному році порівняно з попереднім роком збільшився чистий дохід від реалізації продукції на 19129 тис. грн. або 11,41%, що свідчить про збільшення обсягів реалізації на підприємстві. Це відбулось за рахунок збільшення собівартості реалізованої продукції на 17653 тис. грн. або 11,25%, проте адміністративні витрати та витрати на збут збільшилися на 1806 тис. грн. та 197 тис. грн. відповідно [9]. Але

це не вплинуло на збільшення витрат на 1 грн. реалізованої продукції і її величина була сталою протягом двох років.

2. Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства показав, що на кінець звітного року сталося перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською на 653 тис. грн. за рахунок заборгованості за товари, роботи, послуги – на 1252 тис. грн. та за розрахунками – на 1265 тис. грн. та іншої заборгованості на 644 тис. грн.

3. Фінансовий результат до оподаткування в звітному році збільшився на 551 тис. грн. На це вплинуло збільшення прибутку від основної операційної діяльності на 554 тис. грн. та збитку від іншої операційної діяльності на 3 тис. грн. Сума чистого прибутку підприємства в звітному році збільшилась на 554 тис. грн. або 26,61 %. На це вплинуло збільшення податку на прибуток на 33 тис. грн. або 27,27%. Дана ситуація позитивно характеризує діяльність підприємства.

4. Погіршилась ефективність використання оборотних коштів підприємством, про що свідчить збільшення тривалості одного обороту на 0,65 дня, проте позитивним є також збільшення коефіцієнту оборотності в звітному році порівняно з попереднім на 0,65[8].

5. Аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості показав, що:

- зменшення значення коефіцієнта автономії на 0,05 в звітному році свідчить про погіршення стійкості та стабільності підприємства;
- збільшення коефіцієнта співвідношення залучених та власних коштів на 0,08 свідчить про зменшення залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування;
- коефіцієнт маневреності власного капіталу збільшився на 0,03, що свідчить про збільшення власного оборотного капіталу, що позитивно характеризує діяльність підприємства;
- коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами зменшився на 0,08, що свідчить про зменшення частки оборотних коштів.

Аналіз коефіцієнтів ліквідності свідчить про:

- зменшення коефіцієнта поточної ліквідності на 0,91 свідчить про те, що хоча значення коефіцієнта є вищим від нормативного, платоспроможність підприємства дещо погіршилась на кінець звітного року;
- значення коефіцієнта швидкої ліквідності є вищим від нормативного, проте зменшення його на 0,06 свідчить про погіршення швидкої платоспроможності підприємства;
- коефіцієнт абсолютної ліквідності протягом останніх двох років є вищим від нормативного значення, що свідчить про відсутність на підприємстві проблем із платоспроможністю.

6. Рентабельність на підприємстві за всіма показниками є позитивною, що свідчить про покращення фінансової ситуації на підприємстві, покращення ефективності використання власних коштів, що звичайно впливає на збільшення прибутковості діяльності підприємства.

2.2 Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства здійснюють за допомогою даних форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» (табл. 2.2).

За даними табл. 2.2 видно, що в звітному році фінансовий результат від основної операційної діяльності зменшився на 527 тис. грн. або на 21,34%, а фінансовий результат іншої операційної діяльності збільшився на 1081 тис. грн.

Фінансовий результат від фінансової діяльності в звітному році сформувався за рахунок перевищення фінансових витрат над іншими фінансовими доходами і став збитком у сумі 3 тис. грн. [9]

Аналіз формування та динаміки фінансового результату від основної операційної діяльності (реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)) проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.3.

Таблиця 2.2 – Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства

Показник и	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення	
		тис. грн	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1. Фінансовий результат від реалізації продукції	2000-2050-2130-2150	2469	119,97	1942	75,24	-527	-44,73
2. Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	2120-2180	-387	-18,80	694	26,89	1081	45,69
3. Фінансовий результат від операційної діяльності	2190 (2195)	2082	101,17	2636	102,13	554	96
4. Фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності	2200 + 2220 – 2250 – 2255	-24	-1,17	-21	-0,81	3	0,35
5. Фінансовий результат іншої діяльності	2240 – 2270	0	0,00	0	0,00	0	0,00
6. Фінансові результати від звичайної діяльності	2290 (2295)	2058	100	2581	100	523	25,41

Таблиця 2.3 – Аналіз формування та динаміки фінансових результатів підприємства від основної операційної діяльності

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік, тис. грн.	Звітний рік, тис. грн.	Відхилення	
				тис. грн.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	167624	186753	19129	11,41
2. Собівартість реалізованої продукції	2050	156873	174526	17653	11,25
3. Адміністративні витрати	2130	7783	9589	1806	23,20
4. Витрати на збут	2150	499	696	197	39,48
5. Фінансовий результат від основної операційної діяльності	2000-2050-2130-2150	2469	1942	-527	-21,34

За даними табл. 2.3 видно, що в звітному році фінансовий результат від основної операційної діяльності зменшився на 527 тис. грн. або на 21,34%. Це відбулося за рахунок того, що чистий дохід збільшився на 19129 тис.грн. або 11,41% та збільшилась собівартість реалізованої продукції на 17653 тис. грн. або 11,25 %, також адміністративні витрати збільшились ь на 1806 тис. грн. або на 23,2%, витрати на збут – на 197 тис. грн. або на 39,48%. Це все є негативним явищем в діяльності підприємства [9].

Аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності проводиться даними форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності

Показник и	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	до хо ди	ви тра ти	Фінансови й результат		дох оди	витр ати	Фінансови й результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Операційна оренда активів										
2. Операційна курсова різниця	121	388	-267	68,99	1158	1151	7	1,01	274	1р.
3. Реалізація інших необоротних активів										
4. Штрафи, пені, неустойки	206	40	166	-42,89	48	379	-331	-47,69	-497	3р.
5. Утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення										
6. Інші операційні доходи і ви-трати	109	395	-286	73,90	1523	505	1018	146,69	1304	4р.
Всього фінансовий результат від іншої операційної діяльності	436	823	-387	100	2729	2035	694	100	1081	2,7р.

З табл. 2.4 видно, що фінансовий результат від іншої операційної діяльності в звітному році порівняно з попереднім роком збільшився на 1081 тис. грн. або в 2,7 раз. Це сталося за рахунок збільшення інших операційних доходів та витрат на 1304 тис. грн. або в 4 рази, та фінансового результату від операційної курсової різниці на 274 тис. грн. або в 1 раз [10].

Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від інвестиційної, фінансової та іншої діяльності проводиться даними форми

№5 «Примітки до річної фінансової звітності», (табл. 2.5).

З табл. 2.5 видно, що фінансовий результат від фінансової діяльності в звітному році сформувався за рахунок перевищення фінансових витрат над іншими фінансовими доходами і став збитком у сумі 3 тис. грн. Це відбулося за рахунок збільшення витрат за процентами в звітному році порівняно з

попереднім на 6 тис. грн. або на 12,24 %. та зменшення доходу від інших фінансових витрат на 3 тис. грн. або 12%.

В зв'язку з тим, що за досліджуваний період підприємство не здійснювало інвестиційної та іншої діяльності, її аналіз проводити недоцільно.

Таблиця 2.5 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від фінансової діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	дох оди	витр ати	Фінансовий результат		дохо ди	витр ати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Дивіденди										
2. Проценти		49	- 49	204,17		43	-43	204,76	6	12,24
3. Фінансова оренда активів										
4. Інші фінансові доходи і витрати	25	0	25	- 104,1	22	0	22	- 104,76	-3	-12
Всього фінансовий результат від фінансової діяльності	25	49	-24	100	22	43	-21	100	-3	- 12,50

Аналіз формування чистого прибутку підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.6.

Таблиця 2.6 - Аналіз формування чистого прибутку

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Фінансовий результат від звичайної діяльності, тис. грн.	2290 (2295)	2058	2581	523	25,41
2. Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис. грн.	2300	478	560	82	17,15
3. Чистий прибуток, тис. грн.	2290(2295)± ±2300	2536	3141	605	23,86

З табл. 2.6 видно, що сума чистого прибутку підприємства в звітному році збільшилася на 605 тис. грн. або 23,86 %. Аналіз рентабельності виробництва

здійснюють за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.7.

За даними табл. 2.7 можна зробити висновок, що рентабельність виробництва збільшилась в звітному році порівняно з попереднім на 0,47 % пункти, на це вплинуло збільшення фінансового результату від звичайної діяльності на 523 тис. грн[10].

Таблиця 2.7 - Аналіз рентабельності виробництва

Показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік	Абс.відхилення
1. Фінансовий результат від звичайної діяльності, тис. грн.	форма №2 р.2290 (2295)	2058	2581	523
2. Середня річна вартість основних засобів, тис. грн.	форма №1 р.1011*	77016	78437	1421
3. Середня річна вартість оборотних коштів, тис. грн.	форма №1 р.1195*	25156,5	25389	232,5
4. Загальна величина виробничих фондів підприємства, тис. грн.	р. 2 + р. 3	102172,5	103826	1653,5
5. Рентабельність виробництва, %	р.1: р.4*100%	2,01	2,49	0,47

Проте позитивним для підприємства є збільшення загальної величини виробничих фондів на 1653,5 тис. грн., середньорічної вартості основних засобів на 1421 тис. грн. та середньої річної вартості оборотних коштів на 232,5 тис. грн.

$$1) ((2281/(77016+25156,5)) * 100 - (2058/(77016+25156)) * 100 = 0,51\%$$

Отже, за рахунок збільшення фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування на 523 тис. грн. рівень рентабельності зменшився на 0,22% пунктів.

$$2) (2581/(78437+25156,5)) * 100 - (2581/(77016+25156,5)) * 100 = -0,03\%$$

З розрахунків видно, що збільшення вартості основних засобів на 1421 тис. грн. зменшило рентабельність виробництва на 0,03 % пунктів.

$$3) (2581/(78437+25389)) * 100 - (2581/(78437+25156,5)) * 100 = -0,005 \%$$

Розрахунки показали, що збільшення середньої річної вартості оборотних коштів на 232,5 тис. грн. викликало зменшення рентабельності на 0,005 процентних пункти.

Загальний вплив факторів становить 0,47 процентних пункти. $0,51 - 0,03 - 0,005 = 0,47$.

Висновки до другого розділу

Проведений аналіз фінансово-господарської діяльності ДП «Куліндорівський комбінат хлібопродуктів» показав, що в 2020 році порівняно з 2019 роком збільшився чистий дохід від реалізації продукції на 19129 тис. грн. або 11,41%, що свідчить про збільшення обсягів реалізації на підприємстві. Це відбулось за рахунок збільшення собівартості реалізованої продукції на 17653 тис. грн. або 11,25%, проте адміністративні витрати та витрати на збут збільшилися на 1806 тис. грн. та 197 тис. грн. відповідно. Але це не вплинуло на збільшення витрат на 1 грн. реалізованої продукції і її величина була сталою протягом двох років[9].

Фінансовий результат до оподаткування в звітному році збільшився на 551 тис. грн., на це вплинуло збільшення прибутку від основної операційної діяльності на 554 тис. грн. та збитку від іншої операційної діяльності на 3 тис. грн. Сума чистого прибутку підприємства в звітному році збільшилась на 554 тис. грн. або 26,61 %, на це вплинуло збільшення податку на прибуток на 33 тис. грн. або 27,27%. Дана ситуація позитивно характеризує діяльність підприємства.

3. МЕТОДИ ПОКРАЩЕННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ДОХОДІВ, ВИТРАТ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

3.1 Теоретичні аспекти використання цифрових технологій

Цифрове середовище, будучи основним критерієм економічного розвитку, потребує певних перетворень у всіх сферах суспільно-політичного життя, а також в управлінні економікою, документообігу, звітності та адмініструванні контролю.

Поява цифрових технологій започаткувала нову еру бухгалтерського обліку, глибоко вплинувши на управління та аналіз доходів, витрат і фінансових результатів. Цифрові технології охоплюють широкий спектр інструментів і платформ, включаючи хмарні обчислення, штучний інтелект (AI), машинне навчання, блокчейн і аналітику даних.

Використання цифрових технологій у бухгалтерському обліку та контролі доходів, витрат і фінансових результатів революціонізувало спосіб управління фінансовою інформацією компаній. Ці технології забезпечують декілька переваг, зокрема: підвищену ефективність і точність у введенні даних і обчисленнях, покращений доступ до фінансової інформації для процесів прийняття рішень, розширені можливості зберігання та пошуку даних, а також підвищену автоматизацію рутинних бухгалтерських завдань. Крім того, цифрові технології дозволяють звітувати та аналізувати в реальному часі, дозволяючи швидше та більш обґрунтовано приймати рішення.

Вони також дозволяють інтегрувати різні фінансові системи та оптимізувати процеси, що призводить до економії коштів і підвищення продуктивності. Крім того, цифрові технології надають підприємствам більш широкий спектр фінансових продуктів і послуг, які вони пропонують своїм клієнтам [54].

Це може залучити нових клієнтів, збільшити прибутковість і покращити зручність як для компаній, так і для клієнтів. З іншого боку, використання цифрових технологій у бухгалтерському обліку також створює ризики, зокрема з

точки зору кібербезпеки. З оцифруванням практики бухгалтерського обліку в Нігерії виникають проблеми, які необхідно вирішити, щоб відтворити успіх, досягнутий у розвинених країнах.

Деякі з цих викликів включають необхідність безпаперового обліку, управління якістю даних, впровадження звітності в реальному часі, використання інструментів аналізу даних і методів візуалізації, прийняття рішень хмарних обчислень і включення штучного інтелекту в облікові процеси. Еволюція технологій у бухгалтерському обліку була трансформаційною, революціонізувала традиційні практики та підвищила ефективність. Історично бухгалтерський облік спирався на ручні методи, такі як бухгалтерські книги та паперові транзакції. Поява комп'ютерів у середині 20 століття ознаменувала значний зсув, автоматизувавши обчислення та зберігання даних.

У 1980-х роках з'явилася популярність електронних таблиць, і такі програми, як Microsoft Excel, стали інструментом фінансового аналізу та звітності. У цю епоху також з'явилися такі бухгалтерські програми, як QuickBooks і Peachtree, які оптимізували такі завдання, як ведення бухгалтерського обліку та нарахування заробітної плати [6].

Поширення Інтернету в 1990-х роках полегшило електронний обмін даними, забезпечивши віддалений доступ до фінансової інформації та спільну роботу. Хмарні обчислення ще більше революціонізували бухгалтерський облік, забезпечивши платформу для обміну даними в реальному часі та доступності, зменшивши залежність від фізичної інфраструктури.

У 21 столітті штучний інтелект (AI) і машинне навчання (ML) стали невід'ємною частиною бухгалтерських процесів. Автоматизація повторюваних завдань, таких як введення та узгодження даних, підвищила точність і дозволила бухгалтерам зосередитися на аналізі вищого рівня. Алгоритми, керовані ШІ, також відіграють вирішальну роль у виявленні шахрайства та управлінні ризиками [57].

Технологія блокчейн стала руйнівником, запровадивши децентралізовані та безпечні системи реєстру. Розумні контракти, що працюють на основі

блокчейну, мають потенціал для автоматизації складних фінансових операцій, мінімізуючи потребу в посередниках і знижуючи ризик помилок.

Мобільні технології дозволили бухгалтерам працювати в дорозі, отримувати доступ до фінансових даних і програм за допомогою смартфонів і планшетів. Це підвищило гнучкість і швидкість реагування, дозволяючи швидше приймати рішення.

Аналітика даних стала наріжним каменем сучасного бухгалтерського обліку з інструментами, які можуть обробляти величезні обсяги фінансових даних для отримання цінної інформації. Прогнозна аналітика допомагає компаніям прогнозувати тенденції та приймати обґрунтовані фінансові рішення.

Інтеграція інтерфейсів прикладного програмування (API) сприяла безперебійному спілкуванню між різними програмними додатками. Ця сумісність підвищує ефективність облікових систем, дозволяючи їм легко обмінюватися даними [56].

Заглядаючи вперед, такі нові технології, як квантові обчислення, обіцяють розв'язувати складні обчислення з безпрецедентною швидкістю, потенційно революціонізуючи фінансове моделювання та оцінку ризиків.

Підсумовуючи, еволюція технологій у бухгалтерському обліку була динамічною подорожжю, від ручного ведення бухгалтерського обліку до автоматизації на основі ШІ та інновацій блокчейну. Постійна інтеграція передових технологій продовжує змінювати ландшафт бухгалтерського обліку, роблячи процеси більш ефективними, точними та адаптованими до швидко мінливого бізнес-середовища.

Автоматизований облік доходів - основний рушій економічної ситуації підприємства, він означає використання технологій і програмних рішень для оптимізації та вдосконалення процесу реєстрації та керування транзакціями, пов'язаними з доходом, у межах бізнесу. Концептуальна основа цього підходу полягає в ефективності, точності та використанні передових технологій для покращення фінансових процесів. Ось ключові концепції, що лежать в основі автоматизованого обліку доходів:

- Обробка даних у реальному часі. Однією з основних концепцій є перехід до обробки даних у реальному часі. Автоматизація дозволяє миттєво реєструвати прибуткові операції, щойно вони відбуваються, забезпечуючи оперативне уявлення про фінансовий стан бізнесу. Це відрізняється від традиційних методів, які часто передбачають затримки при ручному введенні даних.

- Інтеграція з фінансовими системами. Автоматизовані системи обліку доходів розроблені для бездоганної інтеграції з більш широкими фінансовими системами, включаючи бухгалтерське програмне забезпечення та системи планування ресурсів підприємства (ERP). Ця інтеграція забезпечує узгодженість фінансових даних у різних модулях і зменшує ризик помилок або розбіжностей.

- Точність даних і зменшення кількості помилок. Автоматизація значно мінімізує ризик людської помилки, пов'язаної з ручним введенням даних. Завдяки автоматизації процесів обліку доходів підприємства можуть підвищити точність, одержуючи достовірну фінансову інформацію для прийняття рішень і дотримання нормативних вимог [56].

- Оптимізовані робочі процеси. Автоматизовані системи створені для оптимізації робочих процесів, пов'язаних із реєстрацією доходів. Це передбачає автоматизацію повторюваних завдань, таких як введення даних, узгодження та категоризація. У результаті фінансові відділи можуть зосередитися на більш стратегічних видах діяльності, наприклад на аналізі та фінансовому плануванні.

- Безпека та відповідність. концептуальна основа підкреслює важливість надійних заходів безпеки. Системи автоматизованого обліку доходів використовують шифрування, контроль доступу та журнали аудиту для забезпечення конфіденційності та цілісності фінансових даних. Крім того, ці системи часто розроблені відповідно до відповідних фінансових правил і стандартів.

- Масштабованість. Концептуальна основа визнає масштабованість автоматизованих систем. Підприємства, які розвиваються, можуть легко

масштабувати процеси реєстрації доходів без значних ручних зусиль. Автоматизація враховує збільшені обсяги та складність транзакцій, що робить її придатною як для малих, так і для великих підприємств.

- Зручні інтерфейси. Іншою ключовою концепцією є розробка зручних інтерфейсів. Автоматизовані системи розроблені інтуїтивно зрозумілими, що дозволяє неспеціалістам орієнтуватися та ефективно використовувати програмне забезпечення. Ця демократизація фінансових інструментів гарантує, що різні зацікавлені сторони можуть робити свій внесок у процес реєстрації доходу.

- Можливість перевірки та прозорість. Автоматизовані системи віддають перевагу можливості перевірки та прозорості. Кожну зареєстровану транзакцію можна відстежити, а система підтримує чіткий контрольний слід. Це важливо для внутрішніх перевірок, зовнішнього аудиту та демонстрації відповідності нормативним вимогам.

- Постійне вдосконалення та можливість адаптації. Концептуальна основа визнає динамічний характер бізнес-середовища. Системи автоматизованого обліку доходів розроблені таким чином, щоб розвиватися та адаптуватися до мінливих потреб бізнесу та технологічного прогресу. Постійне вдосконалення закладено в концептуальну основу, гарантуючи, що системи залишаються актуальними та ефективними протягом тривалого часу.

Підсумовуючи, автоматизований облік доходів базується на принципах ефективності, точності, безпеки та адаптивності. Використовуючи технології та ці концептуальні основи, підприємства можуть покращити свої фінансові процеси, приймати більш обґрунтовані рішення та орієнтуватися в складнощах сучасного бізнес-ландшафту.

Інтеграція аналізу даних у практику бухгалтерського обліку дала можливість підприємствам отримувати практичні висновки зі своїх фінансових даних. Розширені інструменти аналітики можуть визначити можливості економії коштів, оцінити прибутковість різних потоків доходу та передбачити майбутні фінансові тенденції. Такий підхід, що керується даними, дозволяє організаціям приймати обґрунтовані рішення, які позитивно впливають на їхні прибутки.

Що стосується фінансової звітності, впровадження цифрових технологій призвели до розробки інтерактивних інформаційних панелей у режимі реального часу. Замість того, щоб чекати звітів на кінець місяця, компанії тепер можуть контролювати свої доходи, витрати та загальну фінансову діяльність у режимі реального часу. Така гнучкість у звітності дозволяє вчасно коригувати та стратегічно планувати [58].

З економічної точки зору, гіпотеза ефективного ринку припускає, що вся доступна інформація вже відображена в цінах активів. Однак інтеграція ІІІ ставить під сумнів цю гіпотезу. Алгоритми машинного навчання можуть обробляти величезні набори даних, ідентифікуючи закономірності та інформацію, які можуть бути не відразу очевидними для аналітиків. Це кидає виклик поняттю ефективності ринку та відкриває можливість використання неефективності ринку за допомогою розуміння, керованого ІІІ.

Теорії поведінкової економіки також відіграють важливу роль у розумінні впливу ІІІ на прийняття фінансових рішень. Теорія перспективи, розроблена Канеманом і Тверські (1979), припускає, що люди не завжди приймають раціональні рішення. Алгоритми ІІІ, вільні від емоційних упереджень, потенційно можуть приймати більш раціональні та керовані даними рішення. Однак це викликає етичні питання щодо делегування процесу прийняття рішень машинам, особливо коли йдеться про підзвітність і відповідальність.

В організаційній теорії ресурсно-орієнтований погляд (RBV) підкреслює стратегічну цінність ресурсів. У контексті ІІІ у фінансах алгоритми та дані стають критично важливими ресурсами. Організації, які використовують передові технології штучного інтелекту, можуть отримати конкурентну перевагу, використовуючи чудові можливості прийняття рішень. Така перспектива спонукає фірми інвестувати в технології штучного інтелекту як цінні організаційні активи [56].

Інституційна теорія актуальна при розгляді впровадження ІІІ у фінансових установах. Інституційне середовище, включаючи нормативно-правову базу та галузеві норми, може формувати рішення організацій щодо впровадження ІІІ.

Оскільки штучний інтелект стає все більш поширеним у прийнятті фінансових рішень, установи можуть зіткнутися з тиском, щоб відповідати галузевим стандартам або нормативним вимогам щодо відповідального використання ШІ.

Занепокоєння, пов'язані з етикою та відповідальним ШІ, узгоджуються з теорією суспільного договору. Ця теорія передбачає, що особи та організації мають моральний обов'язок діяти в інтересах суспільства. Оскільки алгоритми ШІ впливають на фінансові рішення з різноманітними наслідками, етичні міркування щодо таких питань, як упередженість, прозорість і справедливість, стають першорядними. Концепція відповідального штучного інтелекту наголошує на необхідності для організацій віддавати пріоритет етичним міркуванням у розробці та розгортанні штучного інтелекту [55].

З технологічної точки зору модель прийняття технологій (ТАМ) досліджує, як користувачі засвоюють і приймають нові технології. У фінансовому секторі розуміння того, як професіонали сприймають і взаємодіють з інструментами штучного інтелекту, має вирішальне значення. ТАМ висвітлює такі фактори, як сприймана корисність і простота використання, проливаючи світло на проблеми впровадження та можливості, пов'язані з ШІ у прийнятті фінансових рішень.

Нарешті, теорія систем пропонує цілісну перспективу, розглядаючи організації як взаємопов'язані системи. AI не працює ізольовано; його інтеграція в процес прийняття фінансових рішень впливає на різні аспекти організації. Розуміння системних наслідків впровадження штучного інтелекту передбачає розгляд циклів зворотного зв'язку, залежностей і загальної організаційної екосистеми.

Ці перспективи пропонують комплексну основу для розуміння багатогранного впливу ШІ на процеси прийняття фінансових рішень. Оскільки штучний інтелект продовжує розвиватися, міждисциплінарні висновки з цих теорій матимуть вирішальне значення для навігації щодо проблем і можливостей у швидко мінливому ландшафті прийняття фінансових рішень на основі ШІ.

3.2 Цифрові рішення. Аналіз, переваги та ризики

Ефективний облік і контроль над доходами, витратами та фінансовими результатами відіграють ключову роль у забезпеченні фінансової стабільності та прибутковості будь-якої організації. Цей комплексний підхід до управління фінансами передбачає ретельне відстеження, аналіз і прийняття стратегічних рішень для оптимізації ресурсів і покращення загального фінансового стану.

Прийняття стратегічних рішень. Правильний облік і контроль надають важливі дані для прийняття обґрунтованих рішень. Це дозволяє керівництву оцінювати фінансовий ландшафт, визначати тенденції та робити стратегічні рішення, які відповідають цілям організації.

Точні механізми обліку та контролю є фундаментальними для створення реалістичних бюджетів.

Суворий контроль над доходами та витратами допомагає виявити та зменшити фінансові ризики. Ретельно відстежуючи фінансові дані, організації можуть активно вирішувати потенційні проблеми та невизначеності. Контроль витрат є невід'ємною частиною операційної ефективності. Облік та контроль допомагають підприємствам оптимізувати розподіл ресурсів, зменшити марнотратні витрати та підвищити загальну операційну ефективність.

Відповідність стандартам бухгалтерського обліку, правилам і вимогам до звітності захищає організацію від юридичних проблем, та підвищує її репутацію серед зацікавлених сторін.

Ефективне управління доходами та витратами має вирішальне значення для підтримки здорових грошових потоків. Ви можете легко прогнозувати та планувати потреби в готівці, запобігати кризам ліквідності та забезпечувати безперебійну повсякденну роботу.

Контролюючи витрати та максимізуючи дохід, ви безпосередньо сприяєте прибутковості. Підприємства можуть визначати діяльність, що приносить прибуток, і використовувати її, одночасно зменшуючи потенційні фінансові втрати.

Прозорий і добре кероване підприємство створює довіру серед інвесторів і кредиторів. Зацікавлені сторони з більшою ймовірністю інвестуватимуть або нададуть кредит організаціям із продемонстровано відданістю фінансовому контролю та підзвітності.

Бухгалтерська сфера зазнає суттєвих змін завдяки інноваційним цифровим технологіям. Ці технології пропонують підвищену точність, ефективність і контроль над доходами, витратами та фінансовими результатами, прокладаючи шлях до більш гнучкого фінансового майбутнього, що керується даними.

Дослідники також активно аналізують цю область та пропонують різні моделі та основи для аналізу ролі цифрових технологій у контролі доходів, витрат і фінансових результатів. Ці моделі мають на меті забезпечити структуроване розуміння того, як цифрові технології впливають на фінансові процеси та прийняття рішень в організаціях [54].

Однією з відомих теоретичних основ є модель цифрових технологій в бухгалтерському обліку (DTA), яка окреслює етапи цифрової трансформації в облікових процесах. Розроблена такими дослідниками, як Коган і Васархелі (2018), модель DTA класифікує еволюцію цифрових технологій на такі етапи, як оцифрування, цифровізація та цифрова трансформація. Ця структура пропонує організаціям дорожню карту для оцінки їх поточної цифрової зрілості та планування інтеграції передових технологій у системи контролю доходів, витрат і фінансів.

У контексті доходів і витрат структура «Технологія-Організація-Середовище» (ТОЕ), запропонована Торнацкі і Флейшером (1990), забезпечує лінзу для розуміння факторів, що впливають на впровадження цифрових технологій. Структура ТОЕ розглядає технологічні, організаційні та екологічні фактори, які впливають на впровадження цифрових рішень у фінансових процесах. Організації повинні враховувати свої технологічні можливості, внутрішні структури та зовнішнє середовище, щоб ефективно контролювати та управляти доходами та витратами за допомогою цифрових технологій.

У сфері фінансових результатів набуває актуальності концепція Resource-Based View (RBV), запропонована Вернерфельтом (1984). Ця структура передбачає, що унікальні ресурси організації, включаючи цифрові технології, сприяють її конкурентній перевазі.

Такі дослідники, як Bharadwaj (2000), розширили цю структуру, щоб підкреслити роль ресурсів інформаційних технологій, які включають цифрові технології, у формуванні фінансової діяльності організації. Ця перспектива підкреслює стратегічну важливість використання цифрових можливостей для підвищення фінансових результатів.

Крім того, система збалансованих показників (BSC), запропонована Капланом і Нортонем (1992), пропонує цілісний підхід до фінансового контролю. BSC включає фінансові та нефінансові показники, узгоджуючи їх із стратегічними цілями організації. Інтеграція цифрових технологій у BSC дозволяє відстежувати доходи та витрати в режимі реального часу, що дає змогу приймати більш обґрунтовані рішення та покращувати фінансові результати.

Модель інформаційної технології покращення контролю (CEIT), розроблена Dehning et al. (2003), зосереджено на ролі інформаційних технологій, у тому числі цифрових, у покращенні систем контролю. Ця модель підкреслює, як цифрові технології можуть надавати своєчасну та актуальну інформацію для ефективного контролю фінансових процесів. Інтегруючи принципи CEIT, організації можуть створити більш надійне середовище контролю для управління доходами, витратами та загальною фінансовою діяльністю [57].

У контексті технології блокчейн важливою стає Trust Framework, запропонована Mougayar (2016). Ця структура окреслює фактори, що впливають на довіру до блокчейн-додатків. У фінансовому контролі, зокрема щодо операцій, що впливають на доходи та витрати, встановлення довіри через блокчейн може підвищити прозорість і зменшити ризик шахрайства.

Важливо відзначити, що ці теоретичні моделі та структури не є взаємовиключними, і дослідники часто об'єднують елементи з кількох структур, щоб розробити комплексні моделі, адаптовані до конкретних контекстів.

Наприклад, дослідження Chen et al. (2018) поєднує елементи структури TOE та моделі прийняття технологій (TAM) для дослідження впровадження цифрових технологій у фінансові процеси.

На завершення теоретичні моделі та основи, запропоновані дослідниками, дають цінну інформацію про розуміння та аналіз впливу цифрових технологій на контроль доходів, витрат і фінансових результатів. Ці моделі скеровують організації у прийнятті стратегічного та цілісного підходу до використання цифрових технологій для покращеного управління фінансами. Оскільки цифровий ландшафт продовжує розвиватися, дослідники та практики, ймовірно, розроблятимуть нові рамки для вирішення нових проблем і можливостей у сфері фінансового контролю.

Давайте розглянемо деякі ключові цифрові технології, які можуть допомогти вдосконалити бухгалтерський облік та контроль доходів, витрат і фінансових результатів на підприємстві:

3.2.1 Хмарне бухгалтерське програмне забезпечення

Також відоме як хмарний облік або онлайн-облік, це програмне забезпечення діє як облікові програми, встановлені на комп'ютерах користувачів, але виконуються на серверах, що пропонують онлайн-послуги, і користувачі можуть отримати до них доступ через веб-браузери. Таким чином, бухгалтери або власники бізнесу можуть підключитися до своїх фінансових справ з будь-якого місця через Інтернет [18].

Ми могли б вважати хмарну бухгалтерію новою бізнес-моделлю, оскільки вона радше надається як послуга, а не як продукт. Отримавши доступ до облікових даних через Інтернет, компанії купують бухгалтерське програмне забезпечення у спеціалізованого постачальника послуг, а не саме програмне забезпечення (з необхідною ліцензією або навіть необхідною інфраструктурою). Хмарні бухгалтерські рішення змінюють спосіб використання облікових програм і модернізують усе бізнес-середовище. Махін Хаваджа, директор Adroit Accountax, оцінює це як зміну в галузі, коли більше бухгалтерських фірм використовують хмарні сервіси: «Бухгалтери хочуть розвиватися, як і всі інші, з

більшою кількістю онлайн-систем бухгалтерського обліку, кращим зв'язком, ніж ми мали 20 років тому, і можливість працювати віддалено».

Іншим аспектом, який визначає хмарну бухгалтерію як іншу модель, є можливість відображення поточного фінансового стану бізнесу. Релевантна та актуальна інформація має вирішальне значення для прийняття будь-якого економічного рішення, особливо в дуже конкурентному та складному контексті.

Великі бухгалтерські фірми та навіть бухгалтерські організації (включно з АICPA – Американський інститут сертифікованих громадських бухгалтерів) відреагували на підвищення рівня уваги до хмарних технологій, надавши низку хмарних служб гарантування та інструкцій.

Хмарне програмне забезпечення з часом стає все більш популярним, що підтверджує зростаюча кількість якісних опитувань і технічних досліджень, опублікованих за останні два роки. Останні міжнародні опитування показують, що компанії все більше усвідомлюють потенційні переваги спеціалізованих хмарних сервісів.

Дослідження, проведене в квітні 2013 року Lonergan Research, австралійським дослідницьким агентством, для CCH (постачальника програмного забезпечення та інформаційних послуг для практикуючих оподаткування, бухгалтерського обліку та аудиту).

Звіт про дослідження показує, що «шість із десяти (60%) бухгалтерів, які зараз не використовуючи хмарну систему, вважають, що вони ймовірно запровадять її протягом наступних 2-3 років». І ця перевага хмарі різко зростає серед молодих груп власників бізнесу. [18] Це ж дослідження також показує, що як бухгалтери, так і власники бізнесу у віці від 18 до 34 років більш сприйнятливі до переведення своєї бухгалтерської роботи на хмарне рішення (рис. 3.1).

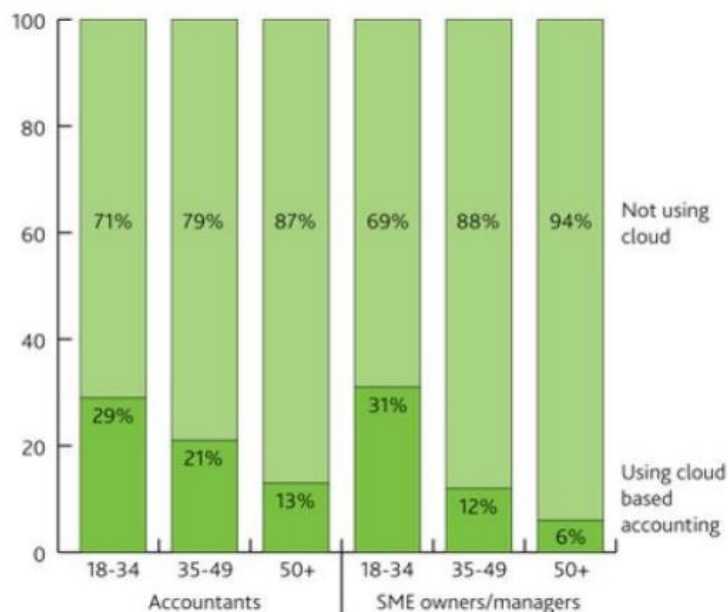

Рисунок 3.1 - Ставлення до впровадження Хмарних бухгалтерських ПЗ

Якщо казати про застосування хмарного програмного забезпечення в Україні, у розпал війни та не простому становищі українського бізнесу, нам потрібні всі інструменти що пропонують стійкість, гнучкість і шлях до світлого майбутнього [58].

Віддалений доступ є величезною перевагою для українських підприємств, оскільки співробітники можуть бути за кордоном а фізичні офіси не завжди можуть працювати через обстріли або блекауту, хмарний облік дозволяє авторизованому персоналу отримувати доступ до важливих фінансових даних з будь-якого місця, де є підключення до Інтернету. Це означає, що переміщені підприємства можуть продовжувати працювати навіть за складних обставин.

Безпека даних - дуже важлива опція при масованих кібератаках. Авторитетні хмарні постачальники надають пріоритет надійним заходам безпеки даних, захищаючи вашу фінансову інформацію від кібератак і фізичного пошкодження, що є критичною проблемою під час війни.

Аварійне відновлення. Резервне копіювання в хмарі забезпечує безпеку ваших фінансових даних, навіть якщо апаратне забезпечення знищено або втрачено. Це життєво важливе резервування дозволяє вашому бізнесу працювати навіть після непередбачуваних подій.

Традиційне локальне бухгалтерське програмне забезпечення поступається місцем хмарним рішенням, таким як Xero, QuickBooks Online і Sage Intacct. Ці хмарні платформи пропонують кілька переваг:

- Доступність. Ви можете отримати доступ до фінансових даних будь-де за допомогою підключення до Інтернету, що дозволяє віддалено працювати та співпрацювати.
- Масштабованість. Легко додавайте або видаляйте користувачів і функції в міру розвитку вашого бізнесу, усуваючи дорогі оновлення апаратного забезпечення.
- Автоматичні оновлення. У вас не буде потреби в ручному оновленні програмного забезпечення, гарантуючи, що ваша система завжди працює на останній версії.
- Дані в режимі реального часу. Ви будете отримувати миттєве уявлення про свій фінансовий стан завдяки оновленню даних у режимі реального часу, що дозволяє швидше приймати рішення.

Також в цьому програмному забезпеченні є і деякі ризики:

- Відповідність нормативним вимогам. Організації повинні переконатися, що хмарне програмне забезпечення для бухгалтерського обліку відповідає відповідним фінансовим нормам
- Збої в обслуговуванні. Залежність від стороннього хмарного сервісу означає, що організації вразливі до перебоїв у обслуговуванні. Прості можуть порушити фінансові операції та вплинути на безперервність бізнесу.
- Залежність від Інтернету. Облік у хмарі залежить від підключення до Інтернету. Будь-які збої в роботі Інтернету можуть перешкодити доступу до фінансових даних і важливих функцій бухгалтерського обліку.
- Портативність даних. Організації повинні оцінити легкість міграції даних від одного хмарного постачальника до іншого або назад до локального рішення. Прив'язаність до постачальника може бути серйозною проблемою.

3.2.2 Мобільні технології

Мобільні технології стали ключовою силою в зміні того, як організації контролюють доходи, витрати та фінансові результати. Завдяки повсюдному поширенню смартфонів і планшетів фінансові спеціалісти тепер можуть отримувати доступ, керувати й аналізувати фінансові дані на ходу, пропонуючи безпрецедентну гнучкість і ефективність.

Переваги цієї технології:

1) Доступність у реальному часі. Одним із основних впливів мобільних технологій на фінансовий контроль є можливість доступу до фінансових даних у реальному часі практично з будь-якого місця. Фінансові спеціалісти більше не прив'язані до своїх столів; вони можуть контролювати потоки доходів, відстежувати витрати та оцінювати фінансові результати в реальному часі. Цей миттєвий доступ дає можливість особам, які приймають рішення, оперативно реагувати на фінансові зміни, сприяючи більш гнучкому та обґрунтованому прийняттю рішень.

2) Відстеження та затвердження витрат. Мобільні додатки для відстеження витрат стали невід'ємними інструментами фінансового контролю. Співробітники можуть повідомляти про витрати, знімати квитанції за допомогою камери на своїх мобільних пристроях та ініціювати процеси затвердження, перебуваючи в дорозі. Це спрощує весь робочий процес керування витратами, скорочуючи час обробки та підвищуючи загальну ефективність.

3) Віддалене управління доходами. Мобільна технологія полегшує дистанційне управління доходами, надаючи доступ до систем виставлення рахунків, обробки платежів і відстеження доходів. Власники бізнесу та фінансові професіонали можуть ініціювати та контролювати діяльність, яка приносить прибуток, незалежно від їх фізичного розташування. Це особливо корисно для організацій з географічно розосередженими операціями.

4) Співпраця та спілкування. Мобільні додатки забезпечують безперебійну співпрацю між членами команди, які беруть участь у процесах фінансового контролю. Спілкування щодо прогнозів доходу, затвердження

витрат або фінансової звітності може відбуватися в режимі реального часу через програми для обміну повідомленнями та співпраці. Це сприяє створенню середовища для співпраці, гарантуючи, що всі зацікавлені сторони працюють на одній сторінці та можуть брати участь у прийнятті фінансових рішень незалежно від їх фізичного місцезнаходження.

5) Заходи безпеки та відповідність. Оскільки мобільні пристрої обробляють конфіденційну фінансову інформацію, надійні заходи безпеки є надзвичайно важливими. Біометрична автентифікація, шифрування та безпечні протоколи передачі даних допомагають забезпечити конфіденційність і цілісність фінансових даних на мобільних платформах. Дотримання правил захисту даних має першочергове значення, і організації повинні вживати заходів для захисту фінансової інформації, доступ до якої здійснюється через мобільні пристрої.

Хоча мобільні технології приносять численні переваги фінансовому контролю, в такої технології є свої потенційні ризики

- Безпека пристрою. Мобільні пристрої чутливі до крадіжки, втрати або несанкціонованого доступу. Якщо конфіденційна фінансова інформація не буде належним чином захищена паролями, біометричними даними чи шифруванням, вона може бути розкрита.

- Відповідність нормативним вимогам. мобільні транзакції та обробка даних мають відповідати фінансовим нормам або галузевим стандартам. Недотримання цих правил може призвести до юридичних наслідків і шкоди репутації.

- Мобільний фішинг. мобільні пристрої вразливі до фішингових атак через електронні листи, SMS або шкідливі програми. Користувачі можуть несвідомо розкрити конфіденційну фінансову інформацію, поставивши під загрозу безпеку фінансових операцій.

- Фрагментація пристрою. Відмінності операційних систем. Різноманітність мобільних операційних систем і типів пристроїв може призвести

до проблем із розробкою узгоджених заходів безпеки. Патчі безпеки й оновлення можуть не однаково застосовуватися на всіх пристроях і платформах.

Не дивлячись на ризики, майбутнє мобільних технологій у фінансовому контролі має захоплюючі перспективи. Удосконалення доповненої реальності (AR) і віртуальної реальності (VR) можуть запровадити нові способи візуалізації фінансових даних. Інтеграція з такими новими технологіями, як мережі 5G, може ще більше підвищити швидкість і надійність фінансових операцій на мобільних платформах.

3.2.3 Машинне навчання (Machine Learning)

Інструменти машинного навчання, розроблені людьми, можуть виконувати багато завдань, які можуть допомогти аудиторам і бухгалтерам. Наприклад, замість вибірки даних можна автоматизовано перевіряти всю бухгалтерську книгу організації.

Машинне навчання — це галузь інформатики, яка вивчає комп'ютерні алгоритми, які використовують статистику для визначення закономірностей у величезній кількості даних і створення точних прогнозів щодо невідомих майбутніх подій.

Методи машинного навчання використовуються в багатьох різних сферах, таких як освіта, охорона здоров'я, біологія та фінанси.

Більшість завдань бухгалтерського обліку та аудиту мають механічний і повторюваний характер, що робить їх придатними для програм машинного навчання. Рутинні бухгалтерські процеси, такі як управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, підготовка звітів про витрати та оцінка ризиків, можна легко автоматизувати за допомогою машинного навчання. Наприклад, алгоритми машинного навчання можуть зіставити отриманий рахунок-фактуру з відповідним замовленням на купівлю, визначити правильний рахунок витрат для визнання та розмістити його в платіжному пулі, де працівник може перевірити та надіслати платіжний запит до черги платежів [19].

Алгоритми машинного навчання забезпечують прогнозну аналітику для прогнозування прибутку. Аналізуючи історичні фінансові дані, поведінку

клієнтів і ринкові тенденції, моделі можуть з високою точністю прогнозувати майбутні потоки доходів. Це дає можливість організаціям передбачати коливання доходів, оптимізувати стратегії ціноутворення та визначати можливості для зростання доходів. Крім того, алгоритми можуть автоматизувати ідентифікацію порушень або аномалій у даних про доходи, допомагаючи у виявленні шахрайства та забезпечуючи цілісність фінансових операцій

Машинне навчання відіграє ключову роль в автоматизації та оптимізації процесів контролю витрат. Завдяки аналізу минулих моделей витрат моделі можуть передбачати майбутні витрати, допомагаючи організаціям ефективно розподіляти бюджети. Алгоритми також можуть оптимізувати робочі процеси затвердження витрат, автоматизуючи регулярні затвердження та позначаючи винятки для перевірки персоналом. Це не тільки підвищує ефективність, але й зменшує ризик перевитрати або шахрайства. Крім того, виявлення аномалій за допомогою машинного навчання може виявити незвичайні шаблони в даних про витрати, виявляючи потенційні помилки або шахрайські дії.

Завдяки перевагам впровадження методів машинного навчання бухгалтерські фірми «Великої четвірки» зробили значні інвестиції в технологічні інновації та розробили кілька платформ або інструментів, які використовують алгоритми машинного навчання та штучного інтелекту. На додаток до цих розроблених платформ і інструментів, існують менші проекти з аутсорсингу бухгалтерських послуг, у яких інструменти машинного навчання використовуються для цілей ведення бухгалтерського обліку або податкової декларації [19].

Машинне навчання покращує аналіз фінансових результатів, надаючи складні інструменти для розпізнавання тенденцій, ідентифікації шаблонів і прогнозного моделювання. Алгоритми можуть аналізувати величезні набори даних, щоб визначити ключові чинники, що впливають на фінансову ефективність. Це включає такі фактори, як ринкові умови, поведінка клієнтів і операційна ефективність. Фінансові моделі, керовані машинним навчанням, можуть передбачати майбутні фінансові результати, забезпечуючи проактивне

прийняття рішень. Крім того, аналіз настроїв текстових даних, таких як відгуки клієнтів або ринкові звіти, може запропонувати цінну інформацію про фактори, що впливають на фінансові результати.

Моделі машинного навчання можуть надавати персоналізовану фінансову інформацію на основі поведінки та вподобань окремих користувачів. Ця персоналізація поширюється на підтримку прийняття рішень, де алгоритми ML пропонують рекомендації щодо оптимізації фінансових стратегій, управління ресурсами та досягнення конкретних фінансових цілей. Пристосовуючи рекомендації до індивідуальних умов, машинне навчання підвищує доречність і ефективність підтримки прийняття рішень у бухгалтерському обліку.

Розглянемо ризики які можуть зустріти нас під час використання машинного навчання в обліку:

- Зберігання конфіденційних фінансових даних у моделях ML створює ризики для безпеки, якщо вони не захищені належним чином.
- Моделі машинного навчання можуть увічнити упередження в минулих даних, що призведе до несправедливих результатів.
- надмірне використання моделей машинного навчання без нагляду з боку людини може призвести до помилкових рішень.
- інтеграція систем машинного навчання з існуючим програмним забезпеченням бухгалтерського обліку може спричинити технічні проблеми.
- впровадження та підтримка систем може спричинити високі витрати та вимоги до ресурсів.
- складні алгоритми можуть бути складними для інтерпретації, що ускладнює пояснення рішень.
- системи машинного навчання мають відповідати різним фінансовим нормам і правилам захисту даних.
- недостатнє розуміння принципів машинного навчання серед бухгалтерів може перешкоджати ефективному використанню.

Нові технології, такі як машинне навчання, породили різні способи виконання завдань, що також вплинуло на професії бухгалтера та аудитора.

Незважаючи на недоліки, впровадження інструментів машинного навчання має багато переваг, таких як підвищення ефективності та результативності завдяки швидкому аналізу даних, високоякісний аудит, зменшення помилок, раннє виявлення ризиків і створення конкурентної переваги. Тому компанії Великої четвірки розробили різноманітні інструменти та все ще розширюють свій портфель проектів машинного навчання.

3.3 Засоби для застосування цифрових технологій в обліку та контролі доходів, витрат і фінансових результатів на підприємстві

В сучасних умовах господарювання ДП «Куліндорівський КХП» прагне отримати максимальний дохід від своєї господарської діяльності, врахувати усі фактори зовнішнього та внутрішнього середовища, а також створити відповідні умови для ефективного функціонування. Облік доходів посідає особливе місце у всій обліково-аналітичній системі підприємства і потребує особливої уваги.

Бухгалтерський облік на підприємстві, у тому числі й доходів, витрат, фінансових результатів вже є автоматизованим та ведеться в типовій конфігурації програми «1С: Підприємство 8.2». Для організації аналітичного обліку доходів та витрат використовуються статті доходів, статті витрат, номенклатурні групи доходів та витрат за структурними підрозділами (для рахунків 23, 91, 92). Регістрами аналітичного обліку доходів ДП «Куліндорівський КХП» в програмі є «Аналіз рахунку» та «Оборотно-сальдова відомість по рахунку».

Наразі існують більш сучасні рішення для ведення обліку на підприємстві. В минулому підрозділі диплому ми розглянули різні цифрові рішення які можна впроваджувати в процес обліку підприємства. З урахуванням усіх тонкощів роботи, для покращення та підвищення рівню цифрових технологій на підприємстві ДП «Куліндорівський КХП» може бути імплементований наступний програмний продукт.

3.3.1 Хмарна бухгалтерська програма BookKeeper

Сервіс BookKeeper SaaS являє собою рішення автоматизації бухгалтерського обліку на сучасній програмній платформі A2v10. Платформа

A2v10 призначена для створення майже будь-яких бізнес-застосунків (ERP, CRM, BPM тощо) як з web-інтерфейсом, так і в десктопних варіантах.

Великою перевагою даного сервісу є розташування баз даних користувачів у Microsoft Azure, конкретно датацентр у Північній Європі (Ірландія). Корпорація Майкрософт гарантує високий рівень захисту даних сервісу. Наприклад, дані користувачів зберігаються у єдиній мультитенантній базі даних, яка забезпечена повноцінним шифруванням. Автоматичне резервне копіювання забезпечується, а копії фізично розташовуються в різних дата-центрах на різних континентах, щоб уникнути можливості фізичної втрати.

Паролі користувачів, згідно з вимогами безпеки, не зберігаються в жодному іншому місці, окрім робочого пристрою користувача. У базі даних зберігається лише контрольна сума пароллю, що додатково підвищує рівень безпеки [20].

На жаль сервіс не дає повноцінно ознайомитись з функціоналом, для повноцінного використання системи потрібна підписка, користувачі які хочуть ознайомитись з програмою, можуть безкоштовно продивитись які функції в собі має хмарний сервіс BookKeeper.

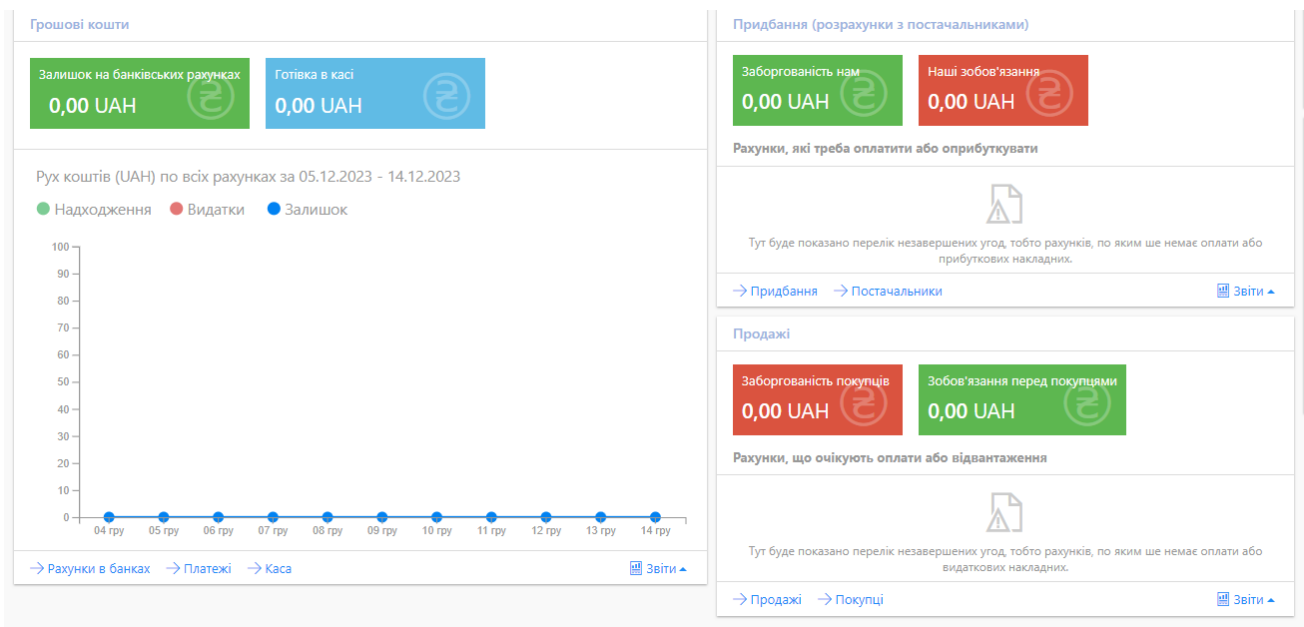

Рисунок 3.2 – Головна сторінка

На головній сторінці сервісу (рис. 3.2) ми можемо побачити Рух коштів (UAH) по всіх рахунках за певний період часу, та графік який буде будуватись на основі даних з надходжень, видатків та залишку.

Також окремим віконцем ми можемо прослідкувати за придбаннями (розрахунки з постачальниками). Це вікно відображає перелік незавершених угод, тобто рахунків, по яким ще немає оплати або прибуткових накладних.

Третє вікно показує суму по продажам та перелік незавершених угод, тобто рахунків, по яким ще немає оплати або видаткових накладних.

Наступна вкладка яку має сервіс це Придбання (рис 3.3).

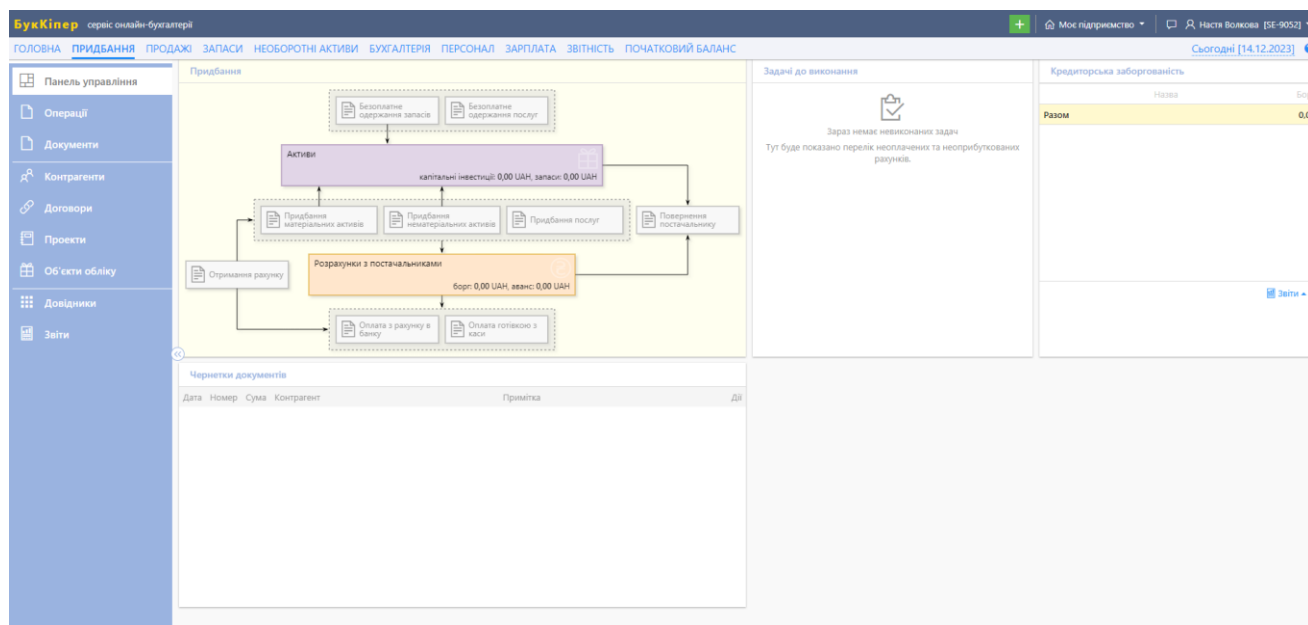

Рисунок 3.3 - Сторінка Придбання

Ця сторінка має широку робочу область і ділиться на 4 віконця - Придбання, Задачі до виконання, Кредиторська заборгованість та Чернетки документів.

На сторінці ви можете бачити панелі управління розділу «Придбання», натиснувши на та блок схему яка має в собі усі необхідні кроки (рис. 3.4).

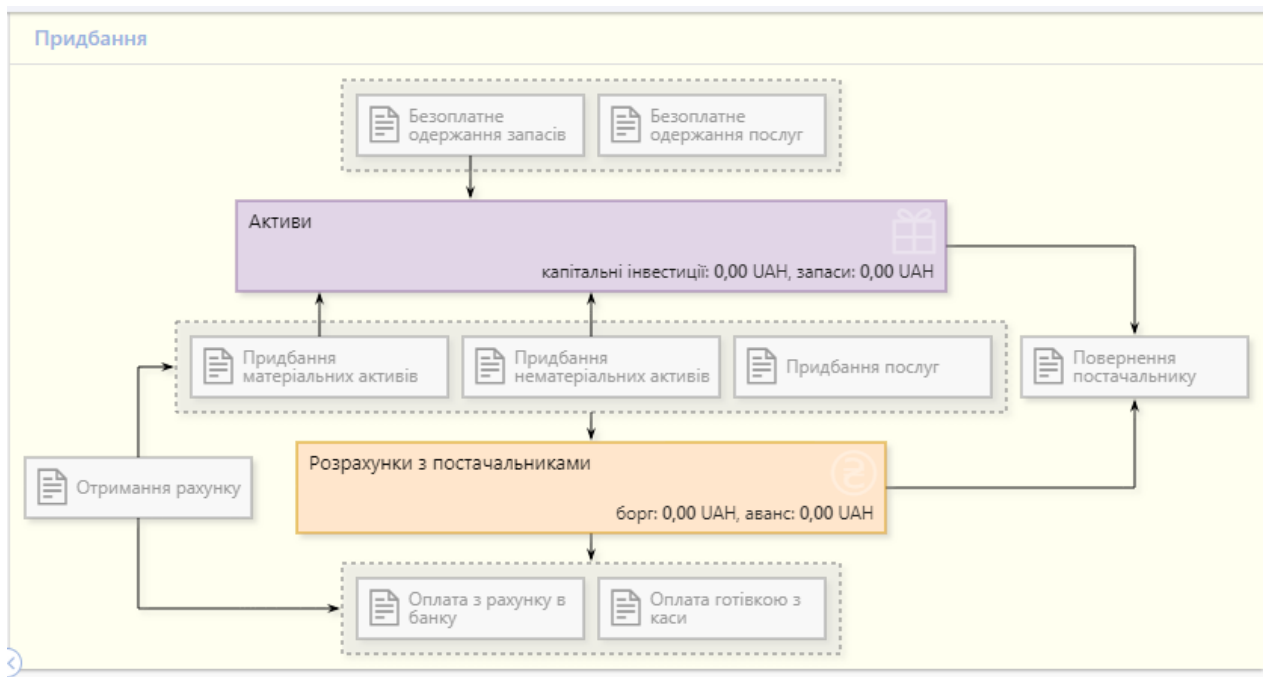

Рисунок 3.4 - Панель управління сторінки “Придбання”

Кожний блок цієї панелі є активним, при натисканні на нього у вас відкривається форма для заповнення. Для прикладу, при натисканні на блок “Придбання матеріальних активів” в нас впливає вікно для заповнення Прибуткової накладної.

Прибуткова накладна

Номер: Дата: 14.12.2023

Операція: Придбання матеріальних активів

Постачальник: Договір: Проект:

Склад: Основний склад

[Прайс-лист](#)

ТМЦ ☐ Витрати ☐

+ Додати рядок ☐ Додати список ☐ Імпортувати з файлу ☐

☐ Ручне введення цін та сум ☐ з ПДВ

№ з.п.	Артикул	Штрих-код	Назва	Од. вим.	Кількість	Ціна	Сума
1					1	0,00	0,00
Разом						0,00	

Рисунок 3.5. - Прибуткова накладна

Зліва у інтерфейсі програми ми бачимо меню розділу “Придбання” (рис. 3.6). В цьому меню відображаються повні можливості кожного розділу. Для цього розділу ми бачимо на Рисунку є такі пункти як:

- Панель управління
- Операції

- Документи
- Контрагенти
- Договори
- Проекти
- ОБ'єкти обліку
- Довідники
- Звіти

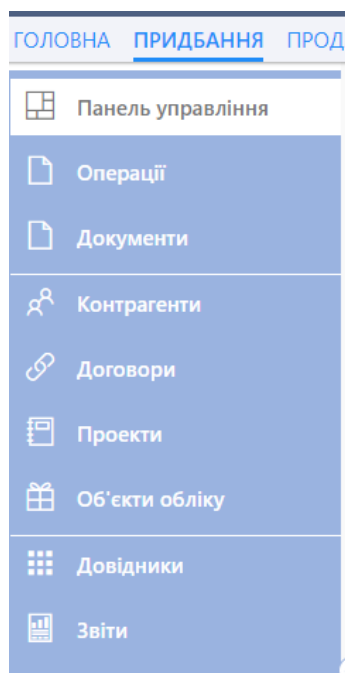

Рисунок 3.6 - Меню розділу “Придбання”

В меню “операції” (рис.3.7) вам будуть доступні всі можливі операції пов'язані з придбанням (див. Рисунок): отримання рахунку, отримання інвойсу, придбання матеріальних активів, імпорт запасів, внесення тмц до статутного капіталу, придбання необоротних активів за рахунок коштів цільового фінансування, безоплатне одержання необоротних активів, безоплатне одержання запасів, безоплатний імпорт запасів, отримання товарів від комітента, повернення постачальнику, повернення товарів комітенту, придбання об'єктів нематеріальних активів, безоплатне одержання нематеріальних активів, внесення майна до статутного капіталу (емітент), повернення постачальнику вручну. Також меню включає в себе наступні операції з послугами: імпорт послуг,

нараховані відсотки за позикою у валюті, придбання послуг, безоплатне одержання послуг, придбання послуг в інших дебіторів. Також є операції для видатків з рахунку в банку: оплата постачальнику та перерахування коштів іншим кредиторам

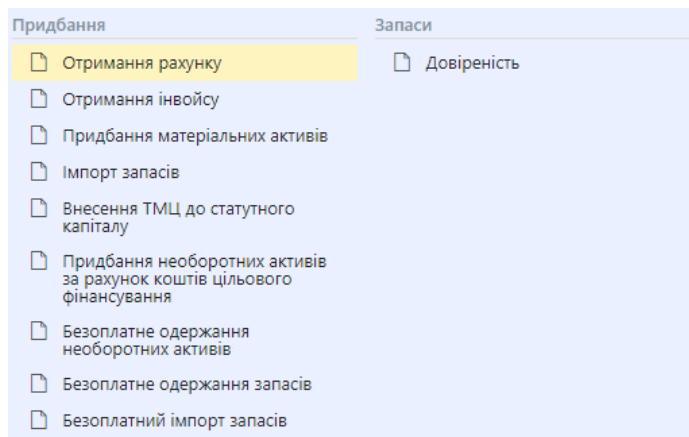

Рисунок 3.7 - Меню операцій “Придбання”

На сторінці “Придбання” ми також можемо працювати з такими документами як рахунок, прибуткова накладна, акт виконаних робіт, накладна на повернення, оплата з рахунку в банку, оплата готівкою з каси (рис. 3.8). Є можливість працювати з даними наших контрагентів. Користувач має можливість заповнити форму з усіма необхідними даними (рис. 3.9)

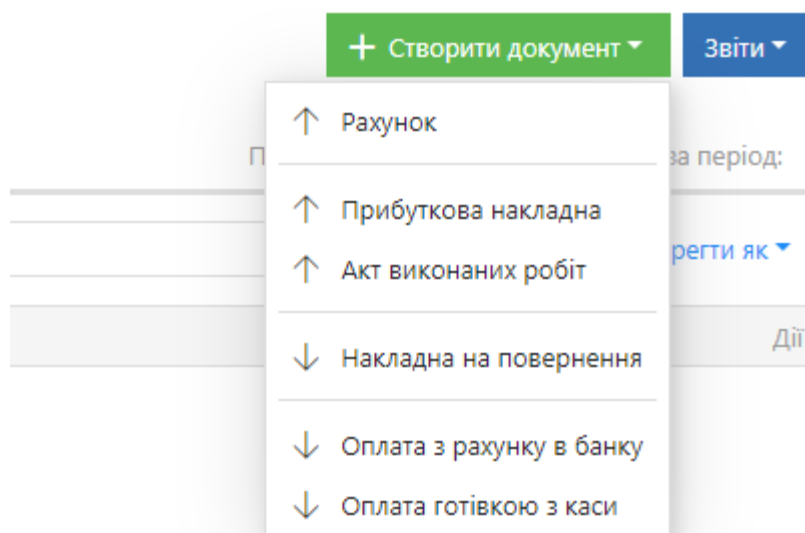

Рисунок 3.8 - Список документів у розділі “Придбання”

Рисунок 3.9 - Робота з даними контрагента

Сервіс має зручну систему створення і роботи з договорами. Ви маєте можливість обирати вже існуючих на підприємстві контрагентів, заповнювати основні поля для роботи з договором, а також додавати умови до кожного договору (рис. 3.10)

Рисунок 3.10 - Форма роботи з договорами

Також розділ придбання має в собі наступний функціонал:

- Робота з проектами.

Ви маєте змогу створювати проекти та отримувати всю звітну та облікову інформацію по операціям на даному проекті.

- Організація об'єктів обліку.

Ви можете створювати об'єкти обліку з усією необхідною інформацією по об'єкту - вид, назва, країна походження, одиниці вимірювання, ставка ПДВ, всі данні по кодам об'єкту (артикул, штрих-код) і т.д., інформацію про норми запасів та можете завантажувати фотографію кожного об'єкта.

- Довідники

Довідники включають в себе довідник одиниць виміру, груп об'єктів, підрозділів, складів, валюти, країн, прайс-листів.

- Звіти

Звіти включають в себе відомості за розрахунками з постачальниками, іншими дебіторами та оборотну відомість по складу

Наступний розділ який є на сервісі це “Продажі”. В цьому випадку ми теж маємо блок-схему з усіма найважливішими операціями (рис. 3.11)

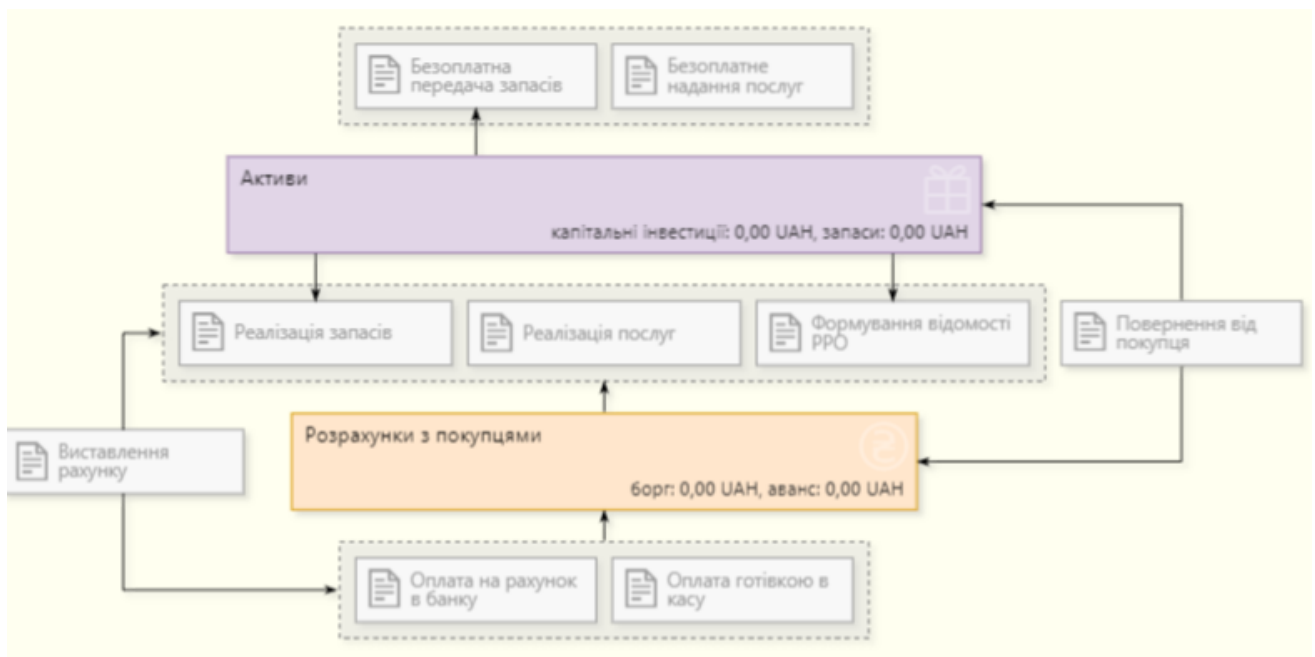

Рисунок 3.11- Блок-схема “Продажі”

В розділі продажі ми маємо такий функціонал як робота з Відомістю РРО, яка підтверджує реалізацію кінцевому покупцю товарів через касові апарати (рис. 3.12). Також у експериментальній версії маємо меню для роботи з чеками (рис 3.13). Функціонал включає в себе такі дії як роботу з не зафіксованими чеками, чеками зафіксованими вручну, також є можливість отримати звіт у форматі реєстру чеків.

Відомість РРО [Новий]

Відомість РРО

Номер: 1 Дата: 14.12.2023

Z-звіт: Регистратор: Склад:

№ з.п.	Штрих-код	Код УКТ ЗЕД	Назва	Од. вим.	Кількість	Ціна	Сума	Знижка	Сума зі знижкою
1					0	0,00	0,00	0,00	0,00
Разом:							0,00	0,00	0,00

Рисунок 3.12 - Форма “Відомість РРО”

Не зафіксовані **Всі** Зафіксовані вручну

Період: **Сьогодні [14.12.2023]** <Всі каси>

Пошук 🔍 🖨️ Друкувати 💾 Зберегти як

Дата	Номер	Сума	Знижка	Сума зі знижкою	Тип оплати	Стан	Z-звіт	Код РРО	Дії
 Немає чеків, що відповідають обраним умовам									

Рисунок 3.13 - Сторінка для роботи з чеками

Також в експериментальній версії є робота зі Z-звітами. Функціонал включає в себе такі дії як роботу з закритими звітами, не закритими та закритими вручну. Є можливість переключатись між касами та отримувати звіт у вигляді реєстру.

Також у розділі “Продажі” є можливість працювати з наступними пунктами:

- Контрагенти
- Договори
- Проекти
- Об'єкти обліку.

Наступним розділом є “Запаси”. Він включає в себе 2 основних пункта меню для роботи це Операції та Благодійна допомога.

Список операцій які можна виконувати у розділі “Запаси” :

- Операції придбання. Придбання матеріальних активів, Імпорт запасів, Внесення ТМЦ до статутного капіталу, Придбання необоротних активів за рахунок коштів цільового фінансування, Безоплатне одержання необоротних активів, Безоплатне одержання запасів, Безоплатний імпорт запасів, Отримання товарів від комітента, Повернення постачальнику, Повернення товарів комітенту, Безоплатне одержання нематеріальних активів, Придбання об'єктів нематеріальних активів, Внесення майна до статутного капіталу (емітент), Повернення постачальнику вручну.
- Операції продажів. Реалізація запасів, Формування відомості РРО, Експорт запасів, Безоплатна передача запасів, Продаж за чеком, Повернення від покупця вручну, Повернення товарів від комісiонера, Повернення від покупця, Реалізація необоротних активів, Безоплатна передача НА, Повернення від покупця (НА), Продаж об'єктів нематеріальних активів, Внесення необоротних активів до статутного капіталу (інвестор).
- Операції з запасами. Переміщення, Інвентаризація, Оприбуткування, Списання, Створення рецептури, Виготовлення, Комплектація/Розкомплектація, Довіреність, Акт прийому-передачі благодійної допомоги.

Кожна операція має свою форму для заповнення, для прикладу розглянемо Накладну переміщення (рис. 3.14) Як можна побачити на рисунку є поля для заповнення “Відправник” та “Одержувач”, є можливість додавати позиції списком, обравши їх з вже існуючої бази об'єктів обліку.

Накладна на переміщення № 1 від 14.12.2023

Відправник: Основний склад

Одержувач:

+ Додати рядок Додати списком

№ з.п.	Артикул	Назва	Од. вим.	Кількість	Ціна	Сума
1				1	0.00	0.00
Разом						0.00

+ Додати рядок Додати списком

Інформація

Id 0

Моя фірма Моє підприємство

Назва Переміщення

Створений

Змінений

Рисунок 3.14 - Накладна переміщення

Наступний розділ хмарного сховища це “Необоротні активи” (рис. 3.15.)
Бачимо блок-схему з всіма процесами.

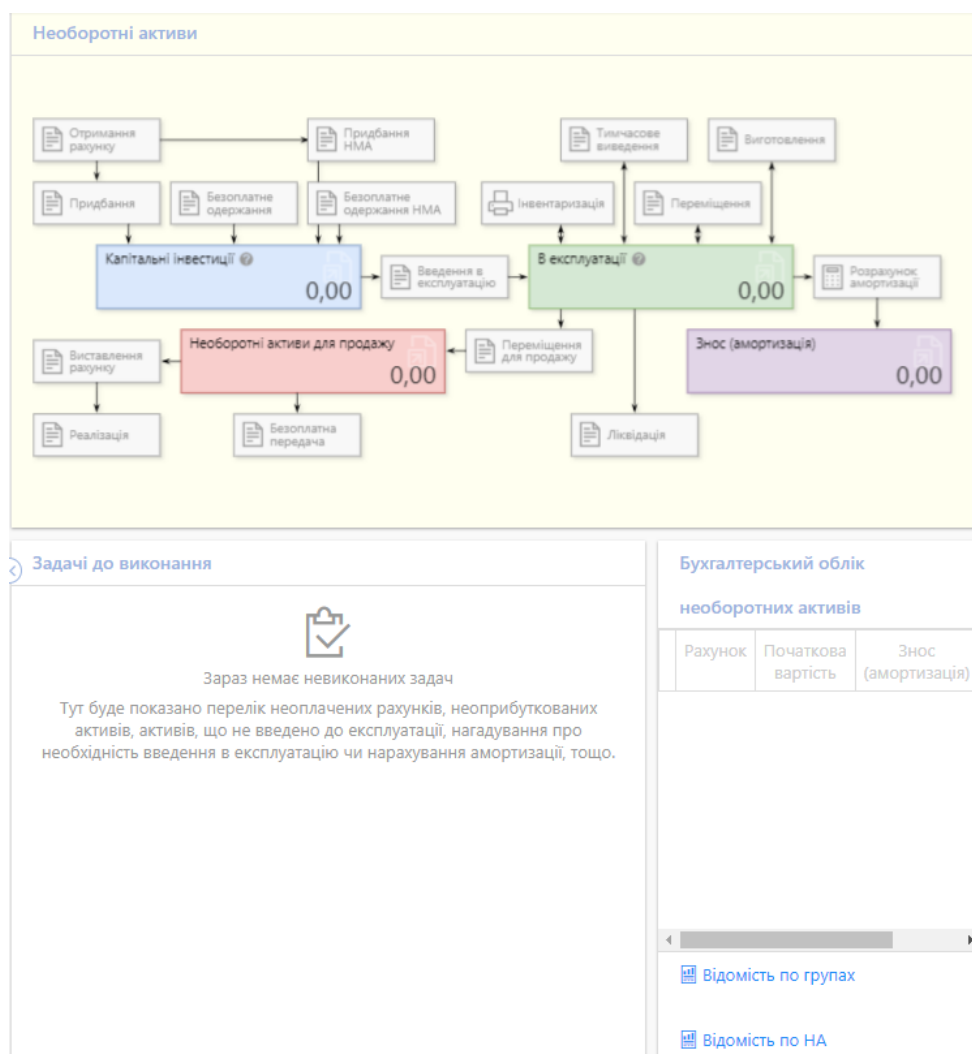

Рисунок 3.15 - Розділ “Необоротні активи”

На сторінці розділу ви можете переглядати інформацію про бухгалтерський облік необоротних активів, в спеціальному віконці будуть відображатись рахунки з інформацією про початкову вартість, знос (амортизацію) та залишкову вартість

Список операцій які можна виконувати у розділі “Необоротні активи”: введення в експлуатацію необоротних активів, переміщення необоротних активів, внутрішнє переміщення необоротних активів, вибуття (ліквідація) необоротних активів, прийом-передача необоротних активів (передача), прийом-

передача необоротних активів (прийом), відомість амортизації, відомість інвентаризації, поліпшення необоротних активів, створення необоротних активів, отримання рахунку, придбання, безоплатне одержання, виставлення рахунку, реалізація, безоплатна передача, повернення від покупця

На сторінці операцій необоротних активів (рис.3.16) ви маєте можливість переглядати актуальну балансову вартість, а також накопичену амортизацію на даний період.

Балансова вартість Накопичена амортизація 0,00 UAH 0,00 UAH

+ Створити документ

Придбання Вибуття Експлуатація Амортизація Зміна вартості Чернетки **Всі** Всього докум 0

Період Сьогодні [14.12.2023] Пошук

Зберегти як

Стан	Назва	Дата	Номер	Контрагент	Сума	Примітка
------	-------	------	-------	------------	------	----------

Рисунок 3.16 - Розділ “Необоротні активи”

Висновки до третього розділу

Після проведеного аналізу впровадження та використання цифрових технологій в обліку контролі доходів, витрат і фінансових результатів, можна сказати що бухгалтерський сфера переживає величезні зміни, які спонукають невинну імплементацію цифрових технологій. Від автоматизації виснажливих завдань до відкриття фінансової інформації в режимі реального часу, ці досягнення докорінно змінюють те, як компанії керують своїми грошима та розуміють їх.

Справжні зміни при використанні нових технологій полягають в здатності цифрових технологій отримувати доступ до даних і аналізувати їх у режимі реального часу.

Статистика в режимі реального часу щодо грошових потоків, прибутковості та поведінки клієнтів дає змогу приймати обґрунтовані рішення щодо всього, від стратегії ціноутворення до управління запасами. Виявляючи

області неефективності витрат або неефективних активів, компанії можуть перерозподіляти ресурси на більш прибуткові підприємства. Хмарні бухгалтерські рішення ще більше підсилюють переваги цифрових технологій.

Усуваючи необхідність у дорогій локальній інфраструктурі та надаючи доступ до програмного забезпечення звідусіль. Компанії можуть легко масштабувати свої облікові системи вгору або вниз у міру розвитку потреб без значних попередніх інвестицій. Хмарні рішення забезпечують віддалену співпрацю та доступ до фінансових даних у режимі реального часу, створюючи більш гнучке та оперативне робоче середовище.

Завдяки автоматизації завдань, розблокуванню аналітичних даних у реальному часі та забезпеченню гнучкого фінансового управління нові цифрові тенденції є ключем до розблокування значних покращень доходів і результатів для компаній. Оскільки цифрова революція в бухгалтерському обліку продовжує розгортатися, ті, хто використовує трансформаційний потенціал, безсумнівно, будуть формувати майбутнє фінансів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У ході дослідження, відповідно до поставлених завдань, була виявлена економічна сутність та класифікація доходів, витрат і фінансових результатів, які визначаються у наукових працях та в законодавчому середовищі.

Фінансовий результат, визначений як критерій ефективності діяльності суб'єкта підприємництва, формується під впливом доходів та витрат. З метою правильного облікового відображення господарських процесів та операцій, цю універсальну економічну категорію слід розглядати з економічного, облікового, управлінського та податкового погляду. Хоча класифікація фінансових результатів за видами діяльності є актуальною, рекомендується також розглядати її за іншими критеріями для забезпечення ефективного управління.

Дохід підприємства у сучасних умовах стає джерелом фінансування поточних витрат та формування прибутку. Його походження пов'язане з генерацією економічних вигід, спрямованих на збільшення власного капіталу. Аналіз сучасних напрямків економічної теорії доходів виокремив ключові теорії та визначив найсуттєвіші характеристики категорії доходу. Підгрупи доходів стали ключовими для обліково-інформаційної системи підприємства, спрямованої на планування, облік, аналіз, контроль та управлінське прийняття рішень.

В роботі охарактеризовано фінансово-господарську діяльність ДП «Куліндорівський КХП» державного резерву агентства України. На сьогоднішній день ДП «Куліндорівський КХП» - сучасне, високо механізовані та автоматизоване підприємство, яке займається виробництвом борошна, комбікормів, зберіганням зерна і наданням послуг з доставки продукції у різні регіони України.

Термін витрати полягає в уменшенні активів або збільшенні зобов'язань, що спричиняє зменшення власного капіталу підприємства. Витрати визначаються у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, оцінюючи різні аспекти діяльності підприємства. Науковці розглядають економічну категорію "витрати" за допомогою різних підходів, серед яких основні - економічний,

обліковий та управлінський. Розглянуті та систематизовані підходи до класифікації витрат, які представлені у дослідженні, сприяють вдосконаленню організації та методології їх планування, прогнозування, обліку та контролю на підприємстві.

Проведений аналіз фінансового стану, розрахунок виконання плану основних економічних показників ДП «Куліндорівський комбінат хлібопродуктів» показав, що підприємство є прибутковим, фінансово стійким, платоспроможним. З проведеного аналізу видно, що чистий дохід від реалізації продукції в звітному році порівняно з попереднім роком збільшився на 19129 тис. грн., що свідчить про збільшення обсягів реалізації на підприємстві. Це відбулось за рахунок збільшення собівартості реалізованої продукції на 17653 тис. грн., проте адміністративні витрати та витрати на збут збільшилися на 1806 тис. грн. та 197 тис. грн. відповідно, але це не вплинуло на збільшення витрат на 1 грн. реалізованої продукції і її величина була сталою протягом двох років. Фінансовий результат до оподаткування в звітному році збільшився на 551 тис. грн., на це вплинуло збільшення прибутку від операційної діяльності на 554 тис. грн. та збитку від іншої операційної діяльності на 3 тис. грн. Сума чистого прибутку підприємства в звітному році збільшилась на 554 тис. грн., на це вплинуло збільшення податку на прибуток на 33 тис. грн. Дана ситуація позитивно характеризує діяльність підприємства.

Впровадження хмарного бухгалтерського програмного забезпечення – це не просто технологічне оновлення - це трансформація фінансового менеджменту в епоху цифрових технологій. Це ідеальне поєднання оптимізованої організації, покращеного контролю та розуміння на основі даних, що розігрується на величезній сцені взаємопов'язаних технологій. У контексті прогресу цифрових технологій інтеграція програмного забезпечення хмарного бухгалтерського обліку стає трансформаційною подією, яка глибоко впливає на організацію бухгалтерського обліку та контроль фінансових аспектів. Цей висновок узагальнює глибокі наслідки та важливість впровадження хмарних облікових рішень у сучасні бізнес-структури, підкреслюючи його вплив на доходи, витрати

та фінансові результати. Хмарне бухгалтерське програмне забезпечення, як прояв цієї цифрової еволюції, слугує стержнем для організацій, які прагнуть оптимізувати фінансові процеси. Цей перехід означає не лише технологічну модернізацію, а й комплексну трансформацію бухгалтерської сфери.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затв. Наказом Мініфіну України від 29.11.1999 р. № 290 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до докум.: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Податковий кодекс від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу до докум.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
3. Подмешальська Ю. В., Феофанов Л. К., Осетрова Г. Ю. Облік та аудит адміністративних витрат //Агросвіт. – 2018. – №. 23. – С. 38-44.
4. Дідоренко Т. В. Сутність витрат як об'єкта бухгалтерського обліку //Молодий вчений. – 2015. – №. 1 (1). – С. 78-81.
5. Карп'як Я. С.Організація обліку: навч. посіб. / Я.С. Карп'як, В.І. Воськало, В.С. Мохняк / Національний ун-т «Львівська політехніка». – Львів:Вид- во Львівської політехніки, 2014 .– 366 с.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затв. Наказом Мініфіну України від 31.12.1999 р. № 318 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до докум.: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
7. Пархоменко В. Розвиток бухгалтерського обліку: від реформування до адаптації та застосування / В. Пархоменко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – №8-9. – С. 3-21.
8. Фінансова звітність ДП „Куліндорівський комбінат хлібопродуктів” за 2020 рік. – URL: <http://www.bogumyla.odessa.ua/files/2018.pdf> =
9. Фінансова звітність ДП „Куліндорівський комбінат хлібопродуктів” за 2019рік . – URL: <http://www.bogumyla.odessa.ua/files/2019.pdf> =
- 10.Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами. За ред. проф. М. Ф. Огійчука. – К. : Центр навчальної літератури, 2016. – 1040 с.
- 11.Хендриксен Э. С. Теория бухгалтерского учета / Э. С. Хендриксен, М.Ф. Ван Бреда ; пер. с англ. ; под ред. проф. Я. В. Соколова. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 576 с.
- 12.Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства. - Київ : ЦУЛ, 2002. – 656 с.

13. Череп А.В. Економічний аналіз: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Запорізький національний технічний ун-т. — К. : Кондор, 2005. — 160 с.
14. Череп А.В. Управління витратами суб'єктів господарювання. Запорізький національний технічний ун-т. — Х: ВД "Інжек", 2006.
15. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець.- 4-те вид., переробл. і доповн. — К. : Знання, 2015. — 572 с.
16. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку / пер. з англ. за ред.С.Ф. Голова. — К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 1998. — 736 с.
17. Міжнародні стандарти фінансової звітності (International Financial Reporting Standards) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=240945.
18. Крупка Я. Д., Задорожний З. В., Микитюк Н. Я. та ін. Фінансовий облік [Текст]: підручник / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. Я. Микитюк [та ін.] — 2-ге вид., доп. і перероб. — К.: Кондор-Видавництво, 2013. — 551 с.
19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затв. Наказом Мінфіну України від 31.12.1999 р. № 318 [Електронний ресурс]. — Режим доступу до докум.: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
20. Dimitriu O., Matei M. Cloud accounting: a new business model in a challenging context //Procedia Economics and Finance. — 2015. — Т. 32. — С. 665-671.
21. Ucoglu D. Current machine learning applications in accounting and auditing //PressAcademia Procedia. — 2020. — Т. 12. — №. 1. — С. 1-7.
22. Сава А. Оцінка економічної ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств [Текст] / Андрій Сава, Ольга Завитій // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації : міжнар. зб. наук. праць. - 2013. - Вип. 1. - С. 93-97.
23. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посібник. - Київ: Знання, 2015. 662 с. Сопко В. Організація бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. - Київ, «Вища школа», 2003. - 452 с.

- 24.Тютюнник Ю.М. Формування та факторний аналіз фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств. Вісник ПДАА № 1, 2011. С. 117-121.
- 25.Ткаченко Н.М. Бухгалтерський і фінансовий облік на підприємствах України: Підручник для студ. екон. спец. вищ. навч. закл – 6-те вид.,– К.: А. С. К., 2005. – 734с.
- 26.Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: Підруч. Для студ.екон.спец.вищ.навч.закл.-6те вид., допов. й переробл. – К.: А.С.К.,2008 –784с.
- 27.Управління капіталом підприємства: конспект лекцій. Режим доступу - www.vuzlib.net
- 28.Фінансово-облікова проблематика відтворення потенціалу сільськогосподарських підприємств: монографія / Р. Ф. Бруханський, Н. В. Железняк, І. П. Хомин; за наук. ред. Р. Ф. Бруханського. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 452 с.
29. Мних Є. В. Економічний аналіз діяльності підприємства підручник [Текст] / Є. В. Мних; Київський національний торговельно-економічний ун-т.– К., 2011. – 513 с.
- 30.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://buhgalter911.com/Res/NPSBO/NPSBO1.aspx>.
- 31.Ніколаєва В. П. Класифікація доходів з операційної діяльності підприємства / В.П. Ніколаєва // Економіка АПК. – 2009. – № 10. – С. 91-95.
- 32.Ніколаєва В. П. Економічна сутність і зміст категорії «дохід підприємства» [Електронний ресурс] / В. П. Ніколаєва. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/oif_apk/2009_3/4_Nikol.pdf.
- 33.Облік і звітність за міжнародними стандартами : [навч. посіб.] / З. В. Задорожний, В. М. Панасюк, Є. К. Ковальчук, В. Ю. Бродовський.– 2-ге вид., переробл. і доповн. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014.– 446 с.

34. Організація бухгалтерського обліку: [навч. посіб.] / Ю. Д. Чацкіс [та ін.]. К. : Центр учбової літератури, 2011. – 564 с.
35. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу до докум.: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
36. Інструкція про ведення обліку й оформлення операцій із зерном і продуктами його переробки на хлібоприймальних та зернопереробних підприємствах, затверджена наказом Мінагрополітики від 13.10.2008 р. № 661. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1111-08/page> (дата звернення: 02.04.2022).
37. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом Міністерства фінансів України. № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ra-da.gov.ua>.
38. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені Наказом Мінфіну України від 28.03.2013 р. № 433 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dtkr.com.ua/show/2cid010035.html>.
39. Мочаліна З.М., Поспелов О.В.. Методичний інструментарій та сучасні проблеми аналізу фінансових результатів : [Електрон. ресурс] – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/kgm_econ/2011_98/221-227.pdf
40. Сопко В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: підручник / В. Сопко, В. Завгородній. – К.: КНЕУ, 2000. – 260 с.
41. Cost accounting / B. Deakin Edward, W. Michael Maher. – [4th ed.]. – Irwin: Homewood, 2001. – 1059 с.
42. De Coster Don T. Management accounting: A decision emphasis / Don T. De Coster, Eldon L. Schafer, Mary T. Liebel. – [5th ed.]. – New York etc.: Wiley, 2000. – 685 p.

- 43.Чепурко В.В., Блажевич О.Г. Теоретичні аспекти управління прибутком підприємств : [Електрон. ресурс] – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvfbi/2013_5/04.pdf
- 44.Облік витрат та собівартості продукції на підприємстві [Електронний ресурс]. – 2011. –URL: <http://stud24.ru/accounting/oblk-vitrattasobvartost-produkc/135262-396706-page3.html>.
- 45.Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: Підруч. Для студ.екон.спец.вищ.навч.закл.-5те вид., допов. Й переробл. – К.: А.С.К.,2000 –784с.;
- 46.Омельченко О. С. Напрями оптимізації витрат в системі управління [Електронний ресурс] / О. С. Омельченко // Ефективна економіка. – 2016. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4901>.
- 47.Янок Д.А. Аудит фінансової звітності у вирішенні проблеми підвищення якості інформації про фінансові результати діяльності підприємств // Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Випуск 181: В 2т. Том II. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2003. – с. 274-286.;
- 48.Рагуліна І.І. Методика аудиту дотримання облікової політики на підприємстві / І.І. Рагуліна, І.Т. Новіков, М.М. Рагуліна // Облік і фінанси АПК. — 2011. — № 4. — С. 85—88.
- 49.Свідерський Д. Поняття аудиту та окремі особливості його використання / Д. Свідерський // Економічний аналіз. Зб. наук. праць кафедри економічного аналізу Терноп. нац. екон. ун-ту. — Тернопіль, 2010. — Вип. 6. — С. 493—496.
- 50.Скалюк Р.В. Структура економічного механізму управління фінансовими результатами промислових підприємств : [Електрон. ресурс] – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2013_1/130-133.pdf
- 51.Крайник О.П., Клепникова З.В. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник. – Львів: Державний університет “Львівська політехніка”. Київ: “Дакор”, 2000, – 260 с.;

- 52.Сторожук Т.М. Облік доходів: питання облікової політики підприємства Вісник. № 3 (51). 2013р.;
- 53.Третьяк Н.М. Автоматизація обліку підприємств агропромислового комплексу / Н.М.
- 54.Терещенко Л.О. Інформаційні системи і технології в обліку: навчальний посібник / Л.О. Терещенко, І.І. Матієнко-Зубенко. – К.: КНЕУ, 2004. – 187 с.
- 55.Keenoy C. L. The impact of automation on the field of accounting //Accounting Review. – 1958. – С. 230-236.
- 56.Aldabbas Q. et al. The Effect of Digital Accounting Systems Within Digital Transformation on Financial Information's Quality //Artificial Intelligence (AI) and Finance. – Cham : Springer Nature Switzerland, 2023. – С. 704-711.
- 57.Abd Razak S. N. A., Noor W. N. B. W. M., Jusoh Y. H. M. Embracing digital economy: Drivers, barriers and factors affecting digital transformation of accounting professionals //International Journal of Advanced Research in Economics and Finance. – 2021. – Т. 3. – №. 3. – С. 63-71.